

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

Abonnementsprijs per jaar:
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland „ 4.—
Afzonderlijke nummers „ 0.05

Prijs der Advertentiën:
Per vakje f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Inhoud van dit nummer.

De militie en de aspirant-Indischgasten. — Nogmaals „De Ingenieur in Nederl.-Indië”. — Uit de O.I. Mail. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Feuilleton. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Officieele Berichten.

De militie en de aspirant-Indischgasten.

Is met de voorstellen van Minister Colijn ten opzichte van de vrijstelling van de militie der Indische jongens, zooals zij in de pers gegeneraliseerd werden, eenigszins zonderling geloopt, daarom kan het zijn nut hebben hier de haspel even uiteen te halen.

In het ontwerp was vrijstelling van inschrijving geformuleerd voor hen, wier ouders of verzorgers in de koloniën verblijf houden, en vrijstelling van het vervullen van den dienstplicht voor hen, die in Nederland studeeren voor den Indischen staatsdienst. Daar de eersten niet werden beschouwd als militieplichtigen, zouden voor hen andere in de loting vallen. De laatsten daarentegen, betrekkelijk weinig in aantal, zouden eenvoudig uitvallen, het contingent zou met dat getal verminderd worden, m. a. w. er behoefden geen anderen voor in de plaats onder de wapenen te komen.

De Minister had deze voorstellen niet gegeven als denkbeelden door hem zelf voorop gesteld of warm toegejuicht, maar meer als een gehoor schenken aan door de Volksvertegenwoordiging uitgesproken wenschen. Zooals het meer gaat, de Kamer was nu weer niet tevreden met de wijze, waarop naar haar stem was geluisterd. De heer Van Karnebeek kon het goed recht niet inzien van de vrijstelling van jongens, omdat hun ouders in Indië wonen, wanneer zij zelf in Nederland zijn en blijven. De commissie van rapporteurs vond, dat precies even veel reden tot vrijstelling bestaat voor een jongen man, die in particulieren werkkring naar Indië gaat, als voor hem, die daar een staatsbetrekking gaat bekleden. De een en de ander is niet meer beschikbaar voor 's lands defensie als er oorlog mocht uitbreken, en hiervoor alleen wordt het soldatenbedrijf geleerd. Beide amendementen vonden weinig bestrijding, al werd van het voorstel der commissie van rapporteurs gevreesd, dat het nog al administratieven omslag zou vergen, dat het aanleiding zal worden tot ontduikingen van den dienstplicht en al werd opgemerkt, dat er alle reden zou bestaan dezelfde redenering ook uit te breiden tot allen, die het ernstige voornemen hebben naar Canada, Amerika, Australië, enz. te gaan. De Minister liet de beslissing ten volle aan

de Kamer over en deze nam de twee amendementen aan.

Zoодоende is uitgemaakt: 1o. dat zoons van in Indië verblijfhoudende ouders (verzorgers) wél hun dienstplicht zullen moeten vervullen, tenzij zij zelf ook naar Indië willen gaan, want

2o. jongelui, die studeeren voor den kolonialen staatsdienst, loten wel, zijn dienstplichtig, maar krijgen vrijstelling van het vervullen van dien plicht, als zij inderdaad naar Indië gaan en daar lang genoeg blijven;

3o. jongelui, die besloten zijn in particuliere betrekking naar de koloniën te gaan, zullen op de zelfde wijze worden behandeld als de sub 2o. bedoelde.

Het wil ons voorkomen, dat de wijziging, die de wet op deze wijze ondergaan heeft, inderdaad eene verbetering is.

Voor de Kamer zal het misje nog een staart hebben. Had de Minister er niets tegen gehad de weinige militieplichtigen, die elk jaar in staatsdienst naar de koloniën gaan, van het contingent af te trekken, hij kan ditzelfde niet doen voor de wellicht velen, die zich zullen opgeven als voornemens te zijn in particulieren werkkring naar Indië te gaan. Hierin is nog te voorzien. Of juist, een deel der Kamer beweert, dat door een voorafgaand artikel reeds beslist zou zijn, dat deze vrijstelling in mindering van 't contingent moet komen, terwijl de Minister dit ten stelligste tegenspreekt. Daar het aantal vrijstellingen niet begrensd is, kan 't zich opgeven voor Indië (daargelaten of dit later herroepen zal worden en de betrokkene alsdan zijn militieplicht nog te vervullen zal krijgen) inderdaad tot allerlei misrekeningen leiden, als er geen anderen voor in de plaats moeten dienen.

De beslissing hierover, die van meer gewicht is voor de jongelui, die niet naar Indië gaan, dan voor hen, die wél naar de koloniën gaan, zal onze lezers wellicht al bekend zijn als dit No. van ons weekblad verschijnt.

Nogmaals „De Ingenieur in Ned.-Indië”.

In de October-aflevering van het Technisch Studenten Tijdschrift komt L. terug op de uitgave van het Informatie-Bureau van Oost en West onder bovenstaanden titel. Op verzoek nemen wij dat aanbevolend artikel hier in zijn geheel over: „Uit de door den Hoofdingenieur L. J. C. van Es, e. b. i., onder bovenstaanden titel geschreven brochure (uitgegeven door de vereeniging Oost- en West) wordt, aangezien in het vorig nummer van dit tijdschrift alleen voor den Civiel-ingenieur eenige bijzondere aantekeningen zijn gemaakt, thans volledigheidshalve het navolgende onder de aandacht der andere categoriën gebracht.

Voor den Mijningénieur ligt in Nederl.-Indië zoowel voor mijnexploratie als voor mijnexploitatie een ruim veld open. Meer en meer vragen de bestaande particuliere maatschappijen mijningieurs van Delft. Zoowel daarbij als bij den Staat, over-

treft de aanvraag ruim het aanbod. Ten bewijze daarvan vermelden wij, dat in De Ingenieur No. 39 van 30 September j.l. per advertentie voor den Staat 15 mijningieurs, waaronder 6 met speciaal geologische kennis, en voorts nog 10 tijdelijke geologen worden gevraagd, terwijl voor een der groote particuliere mijnbouwmaatschappijen tevergeefs een mijningieur wordt gezocht. In de bijlage II worden omtrent Staatsdienst, over uitzendingen, verloven en pensioenen inlichtingen verschaft, en de verschillende particuliere maatschappijen waar ingenieurs van Delft werkzaam zijn, vermeld.

Ongeveer 56 mijningieurs uit Delft zijn in Indië werkzaam.

Zeker nog ruimer en niet minder belangrijk dan dat van den Civiel- of Mijningieur is het arbeidsveld van den Werktuigkundig ingenieur in Nederl.-Indië, daar deze behalve in Staatsdienst, of bij particuliere spoor- en tramwegmaatschappijen, of bij plaatsing zal kunnen verkrijgen bij de verschillende industrieën.

In Staatsdienst kan hij een werkkring vinden bij het stoomwezen, den dienst der Staatsspoor- en tramwegen (waarbij hij tot den belangrijkste post van exploitatiechef van Wester- of Oosterlijnen, zelfs tot hoofdinspecteur van S.S. kan opklimmen), Post, Telegraaf- en Telefoon dienst, de Zoutbrikettenfabrieken, de Opiumfabriek en de Artilleriewerkplaatsen.

In particulieren dienst is plaatsing te vinden bij verschillende spoor- en tramwegmaatschappijen (w. o. zeer machtige) zoowel bij tractie en materieel als bij exploitatie, verder bij mijnbouwmaatschappijen, als de Biltonmaatschappij, bij verschillende petroleummaatschappijen, machinefabrieken en werkplaatsen, bij industrieën en bij technische handelsbureaus.

Schrijver wijst er op, dat commerciëlen zin in vele dier betrekkingen absoluut wordt gevorderd en voorbereiding in Europa voor bepaalde richtingen, het aanknoopen van handels- en technische relaties zeer gewenscht is.

Meer dan 80 W.-I. zijn in Ned.-Indië werkzaam.

De Scheikundig Ingenieur of Technoloog kan in Nederl.-Indië waar „chemical men are at a premium” in verschillende plaatsingen een ruimen werkkring, een eervolle positie en een goed bestaan vinden.

In Staatsdienst zal dit in hoofdzaak zijn bij het Departement van Landbouw, maar ook bij Gouvernementsbedrijven zijn eenige plaatsen te bezetten.

In particulieren dienst zijn proefstations, groote industrieën, bijv. voor petroleumwinning, en zeker het belangrijkste de suikerfabrieken, de plaatsen waar een Scheikundig ingenieur werkzaam zal kunnen zijn.

„Wanneer de scheikundig ingenieur zich daarenboven ook op de hoogte stelt van de details van „het geheele bedrijf, dus van den tuinarbeid en van „het werktuigkundig gedeelte in de suikerfabriek, waarvoor hij dan ook reeds tijdens zijn studie aan „de T. H. groote belangstelling moet toonen, dan „zal hij uitnemend geschikt zijn om als leider „van het bedrijf, d. i. als administrateur op „te treden, mits hem de noodige eigenschappen „als „zin, administratief beleid daartoe niet ontbreken.”

Meerdere Scheikundig Ingenieurs hebben die functie met groot succes weten te veroveren, zooals in bijlage IV nader is opgegeven.

Ongeveer 50 Scheikundig Ingenieurs zijn thans in Ned.-Indië werkzaam.

De Electrotechnisch Ingenieurs vinden plaatsing in Staatsdienst bij den Post-, Telegraaf en Telefoon dienst, terwijl verschillende plaatsen in particulieren dienst bij maatschappijen voor electriciteit en krachtoverbrenging zullen veroverd kunnen worden.

De Electrotechnisch Ingenieur zal deugdelijk praktisch gevormd moeten zijn, omdat hij evenals de W. I. veel in zijn arbeiders en technische helpers zal moeten aanvullen door eigen werk en voorbeeld.

Somtijds zal de electrotechnische werkkring nog al eens bij dien van den werktuigkundige gevoegd zijn, en waar die hoofdzakelijk is, zal dan ook een werktuigkundig diploma worden vereischt.

Zeven E. I. zijn in Ned.-Indië werkzaam, maar de vraag neemt toe, zooals blijkt uit de aanvraag op dit oogenblik van vijf E. I. tegelijk.

Voor Scheepsbouwkundig Ingenieur zijn slechts een viertal plaatsen, alle in Staatsdienst bij het Marine-Etablissement te Soerabaja beschikbaar.

Moge in de toekomst verwacht worden, dat de Kon. Ned. Paketvaart-Maatschappij of Droogdok-Mij. „Tandjong Priok” een Scheepsbouwkundig Ingenieur zullen noodig hebben, thans is bij particulieren geen plaatsing te vinden.

De redenen daarvoor worden in de brochure uitgezegt, waarnaar wij verwijzen.

Voor den Bouwkundig Ingenieur is in Staatsdienst slechts een enkele plaatsing te verkrijgen.

Alleen de Semarang-Cheribon Stoomtram Mij. heeft een B. I. in tijdelijken dienst, maar de tijd zal niet lang kunnen uitblijven dat meerdere plaatsen zowel bij de Staats- als bij de particuliere spoorwegen beschikbaar komen.

In het particulier bedrijf moet de B. I. zich nog een weg banen.

Bovenstaande korte aantekeningen mogen voldoende zijn onze lezers op te wekken de geheele brochure te lezen, welke een reeks van gegevens bevat, belangrijk voor den aanstaanden Ingenieur van welke categorie ook. Onverschillig of men plannen heeft om naar Indië te gaan of niet, de algemeene beschouwingen, waarin de werkkring van den ingenieur in Ned.-Indië wordt beschreven, zijn zeer lezenswaard, omdat hierdoor onze kennis van Indische toestanden en van de verhoudingen, waaronder de ingenieur daar werkt, zal worden aangevuld.

Duidelijk wordt het daarin, dat als eisch bij de uitzending van personen, bestemd voor den werkkring van ingenieur in Indië, gesteld moet worden naast technische bekwaamheid, het aanwezig zijn van hooge karaktereigenschappen en dit niet alleen in het belang van de Indische Maatschappij, maar van de personen zelf.

Zwakke karakters en minder bekwamen — weniger gescheite Leute — loopen in Indië de kans niet te slagen, omdat hen al spoedig de leiding ontbreekt die zij zoo zeer behoeven.

„Nederlandsch-Indië heeft noodig hen, die gerekend worden tot de besten onder de Nederlandsche jongelieden, hen die geboren zijn voor leider met goed karakter, tact, gezond verstand en ondernemingsgeest.”

Zoo haalt L. aan.

Op dit artikel volgt in hetzelfde tijdschrift een overdruk uit De Telegraaf van 11 October j.l. getiteld: **Duitsche Ingenieurs in Ned.-Indië**:

„Men herinnert zich wellicht ons artikel over de waarschijnlijk aanstaande benoeming van Duitse technici in Ned. Oost-Indië, hoewel ook nog verscheidene Nederl. ingenieurs beschikbaar waren.

Het is ons een groote voldoening dat de rechtmatige klacht in ons blad zoo spoedig ter plaatse voldoening gevonden heeft. In de „Nederlandsche Staatscourant” No. 237 van Dinsdag 10 October j.l. lezen wij onder het titelhoofd „Ministerie van Koloniën”:

„Ter plaatsing als tijdelijk aspirant-ingenieur bij Waterstaat en 's lands Burgerlijke Openbare Werken in Nederlandsch-Indië, met een verband van vijf jaar worden gevraagd ingenieurs.”

Alzoo niet uitsluitend civiel-ingenieurs, of wel officieren, zoekende naar een „passende” positie. „Bij voorkeur komen in aanmerking Nederlanders”. Juist zooals het behoort en niet Duitse jongelui met opzichters-diploma's gelijk in de eerste oproep gevraagd werden.

Maar het beste resultaat is nog, dat geëischt wordt een werkelijk ingenieursdiploma. Niet eene van het kaliber Zwickau Mitweida, Gotha, Luik, enz., die in waarde zelfs onderdoen voor onze machinisten- of opzichtersdiploma, verkregen aan een der Duitse

Technische Hoogeschoolen, dan wel aan het Polytechnisch instituut te Kopenhagen.”

Waarom hier wederom de zeer hoog staande Fransche diploma's voorbijgegaan zijn, is ons alweer een raadsel. We gelooven, dat vooral die collega's dat hoogelijk zullen betreuren, die het genoeg hadden eenigen tijd te mogen samenwerken met Fransche ingenieurs. Wij worden waarlijk al genoeg gegermaniseerd; maar in ieder geval is thans bereikt dat nu benoemd zullen worden technici met „heuschelijke” ingenieursdiploma's. Zelfs aan technici met Delftsche werktuig-ingenieurs-diploma's wordt gedacht en dat beteekent iets voor B. O. W.

Ergerlijk blijft, dat Duitse ingenieurs voor vermoedelijk dezelfde werkzaamheden f 400 geboden werd, terwijl aan Nederlanders slechts f 250 per maand honorarium gegeven wordt. Maar, dat zijn van die geheimen, alleen te achterhalen voor de zulken, die de mystieke bureaucratistische atmosfeer ingesnoeven hebben achter de zware koloniale departementsdeuren.

Behoorde hier inderdaad niet meer van haar bestaan te doen blijken, de Nederlandsche Ingenieursvakvereniging bij uitnemendheid, n.l. Het Koninklijk Instituut van Ingenieurs?”

Zoo vraagt De Telegraaf.

Uit de O.-I. Mail.

Omtrent cholera en pest bracht de jongste mail betere berichten. Van eerstgenoemde ziekte deden zich wel enkele gevallen te Bandoeng voor na de gehouden manoeuvres, doch te Batavia werden 11 October drie nieuwe gevallen gerapporteerd, waaronder één Europeaan, die spoedig stierf, evenals één Inlander, zoodat toen nog maar vier lijdens in behandeling bleven.

Het officiële pestrapport van 10 Oct. j.l. luidde: Afdeling Malang bijgekomen één pestgeval met doodelijken afloop; de overledene was geen Europeaan. Bijgekomen koortsgevallen 27, waarvan 2 met doodelijken afloop. Ingeleverde ratten 9194.

Soerabaja: Geen nieuwe gevallen bijgekomen. Kediri: Geen bijzonderheden. Ingeleverde ratten 162.

Omtrent de pestbestrijding schrijft de heer Van Kol in De Locomotief, over het algemeen ingenomen zijnde met de krachtige wijze, waarop de plaag is bestreden, o.m.:

„De Javaansche doctoren, Samodi Dirdjo en Tjipto Mangoenkoesomo, met een winstgevende praktijk, maakten zich vrij, om zonder eenige geldelijke voorwaarden te stellen, zich geheel te geven aan den dienst van hun volk en „als een terrier” rusteloos de pestlijders op te sporen om de ziekte te kunnen beperken.

Onder de officieren van gezondheid en de uit Nederland gezonden geneesheeren, is van zulke belangeloze geestdrift voor deze schoone taak tot heden nog weinig gebleken. Over den man, die de ziel en de leider was in dezen zwaren strijd in dienst der menschheid, aan wien dezen zooveel slapeloze nachten bezorgde, daar de resultaten niet evenredig waren aan de inspanning, over Dr. Vogel, moet ik tot mijn leedwezen, volgens zijn verzoek, verder zwijgen.

Ook vrijwel alle Inlandsche hoofden deden hun plicht te midden van gevaren hun wel degelijk bekend; de wedono van Penangoengan had alléén te zorgen voor tien pestkampen en plm. 2000 personen en elders moest in de talrijke behoeften van een geheele kring van kampen worden voorzien. Men roemt zoo vaak de mannen die zonder blikken of blozen in de opwinding van den oorlog vuur en zwaard trotseeren, doch hooger staat de moreele moed van deze bescheiden werkers, die aan alle zijden door onzichtbare vijanden met steeds doodelijke kogels omringd, met zoo veel ijver en trouw hun plicht in die haarden van pestillentie volbrachten.”

De rijstschaaarschte. — In het Soer. Hblad van 3 Oct. j.l. tracht een medewerker aan te toonen dat de Indische regering met haar uitvoerverbod van rijst de zaken veel eer verergerd dan verbeterd heeft.

De Javabode is het met dit artikel volstrekt niet eens en zegt o.m.:

„Tot op zekere hoogte mag dat juist wezen, n.l. in zoverre dat sommige makelaars (er is n.l. veel in rijst gespeculeerd en door het verbod tot uitvoer dalen natuurlijk de prijzen) lijdens, maar waar de Javanen geen makelaars zijn, genieten zij het voordeel van het uitvoerverbod. Naar onze meening heeft de schrijver de belangen van de makelaars en van het volk verward.”

Uit Banjoewangi schrijft men aan het Soerab. Hblad:

GEBROEDERS DOMHOFF.

HOFKLEEDERMAKERS v. Z.K.H. DEN PRINS DER NEDERL.
Parkstr. 8, DEN HAAG, Tel. 3092

Gala-Costuums. — Uniformen. — Rij- en

Automobiel-Kleding. — Pelterijen. —

Dames Wandel-, Rij- en Automobielkleding.

MARTINUS NIJHOFF

's-GRAVENHAGE - LANGE VOORHOUT 9.

LEVERING VAN ALLE BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN.
ZENDT GAARNE CATALOGI, ENZ. OP AANVRAGE.

GEREGELDE ZENDINGEN NAAR OOST- EN WEST-INDIË
— AAN LEESEGEZELSCHAPPEN EN PARTICULIEREN. —

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen

„MOOI NEDERLAND”,

gevestigd te 's-Gravenhage, Koningin Emmakade 107,

exploiteert uitsluitend fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland, o.a. het Villa-Park „Berg en Dal” (Sterrenberg en Keteldal). Gemeente UBERGEN.

Gelegen aan de beide groote wegen Nijmegen—Kleef, 80 Meter boven 't water, zuivere zandbodem, fraai en afwisselend houtgewas, schoone vergezichten, geregelde tramverbindingen, ruime en gemakkelijke verkeerswegen. *Ontworpen Electriche Bergtram door het geheele terrein.*

Terreinen van alle afmetingen te bevragen aan het Kantoor der Vennootschap en bij den Heer A. CREMERS te Berg en Dal (bij Nijmegen).

Adverteert in DIT Blad.

C. HOYNG,

SPIUSTRAT 20/22 - DEN HAAG.

Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

TOKO-BAHROE, Interc. Tel. 4796.

VAN KINSBERGENSTRAAT 126, DEN HAAG.

ALLEN INGREDIËNTEN VOOR DEN RIJSTAFEL

VERSCH ONTVANGEN.

DIRECTE AANVOER UIT NEDERLANDSCH-INDIË.
W. BARNAS & DIEMERS, - Importeurs.

Behangers en Stoffeerders

Linoleums,

Tapijten,

Meubelen.

P. J. Veelo & Zonen
Den Haag
Lange Houtstr. 15h
Telefoon 6655.
Herderinnestraat 18
Telefoon 2049.

„De regent, opgeschrikt door het regeeringsverbod van rijstuitvoer naar het buitenland, heeft tot de bevolking de vaderlijke vermaning gericht, om bij den verkoop van hare padi aan de tien rijstpellerijen in deze afdeling rekening te houden met:

1o. het feit, dat de rijstprijzen gestegen zijn en nog hooger stijgen;

2o. met de behoefte aan dat voedingsmiddel voor zich en het gezin, vooral wanneer dit groot is.

Let wel er is geen sprake van den verkoop van padi te verbieden, alleen van een goed gemeente waarschuwing, om de padi niet te gauw om te zetten in geld, waarmee over eenigen tijd dezelfde padi als dan veranderd in rijst, misschien gedeeltelijk wordt teruggekocht van de rijstpellerijen tegen fancyprijzen.

In de gehouden koempoelen is een en ander met de desahoofden besproken.

Een rijstpellerij vraagt f 11, een ander f 10 voor eerste soort. Een Europeesche handelaar (geen molenaar) noteert f 9.50, maar een der Chineezers gaat reeds terug tot f 9.

Volgens een oud ingezetene is de rijst te voren nooit zoo duur geweest in Banjoewangi. De mededeeling van een molenaar, dat buiten de afd. Banjoewangi, n.l. in Djember en Bondowoso, de rijstprijzen een weinig lager zijn dan in dit rijkland bij uitnemendheid, verdient wel de aandacht."

Atjeh. — De civiele en militaire gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden seinde 7 October j.l. naar Batavia het volgende:

„Pidië neergelegd 10 kwaadwilligen, waaronder Groot Atjehsche Oelama, Habib Teupin Wan, en klein bendehoofd Pang Bale, buit 1 beaumont, 2 donderbussen, 1 revolver; zwaar gewond fuselier Pols; gemeld 4 kwaadwilligen, waaronder bendehoofd Pang Amat, ingeleverd 1 voorlader. Patrouillebivak Tirostreek beschoten met vijf schoten; Lho Soekon neergelegd 1 kwaadwillige; Meergebied gemeld 20 leden der Telongbende, waaronder alle aanvoerders, ingeleverd 3 karabijnen M. 95, zoodat alle karabijnen, verloren bij overvalling Tampoeran, terug zijn; Gajoe Loeös kampong Rema brandde door onvoorzichtigheid met vuurwerk bijna geheel af, geraande schade 20.000 gulden. Alaslanden neergelegd 3 kwaadwilligen. Meulaboh neergelegd 5 kwaadwilligen, waaronder bendehoofd Keutjhi Ben Geumhang, vermoedelijk diens zoon T. Katjah, buit 2 voorladers, licht gewond een kwaadwillige, ingeleverd 2 voorladers, 1 donderbus."

Op inspectie. — In de Bataviasche bladen komt het volgende bericht voor:

Met de „Van Noordt" is alhier aangekomen de Honourable C. H. Strutt, president-directeur van de Dutch en directeur van verscheidene Anglo-Engelsche ondernemingen op Java, Sumatra en Borneo. De heer Strutt heeft zijn intrek genomen in het Hotel des Indes en zal zich binnenkort begeven naar de Pamanokan- en Tjiassem-landen, die in het bezit zijn der Anglo-Dutch. Ook de directeur Koning is dezer dagen tot dat doel op Java gekomen.

Soerabaja en de Landvoogd. — Van geachte zijde werd aan de De Java-Bode geschreven:

„Anders dan te Semarang, waar de ontvangst hartelijk was, openbaart zich onder de Soerabajasche burgerij geen de minste neiging tot enig vreugdebetoon bij de komst van den Landvoogd.

Het eenige initiatief uitte zich in vrijwillige bijdragen, teneinde een reuzenvlag te laten aanmaken, die zal wapperen aan een hoogen mast op de plaats waar de G.-G. de eerste spade in den grond zal steken, als het symbolisch begin van het groote werk der haven.

Dan organiseert de Simpangclub een muziekkavond maar er zijn meer Soerabajanen niet dan wel lid van deze sociëteit, zoodat het feest niet kan worden aangemerkt als uit te gaan van de burgerij.

Er loopen geruchten, dat het aantal dankzeggingen voor de na-avondreceptie ten residentiehuize verre overtreft dat van hen, die den resident mededeelden op deze wijze de gast te willen zijn van den Landvoogd. Zoodat er kans bestaat, dat de avond zal worden een mislukking.

Welke mogen nu de redenen zijn van die stemming onder de ingezetenen der stad?

Meer dan één reden laat zich bevroeden.

In de allereerste plaats de omstandigheid dat de Soerabajanen, verre staande van het centrale gezag, voor het hoofd ervan, al is hij ook, de vertegenwoordiger der Koningin, niet zoo bijzonder veel gevoelen. De verre afstand van den zetel der regeering veroorzaakt verwijdering.

Vergeet men ook niet, dat Soerabaja is onze groote handelsstad bij uitnemendheid, maar in het ambtelijke element te loor gaat, en dat de handel, zoo heel anders dan de stand der ambtenaren, tegen

een G.-G. nu eenmaal niet..... opziet. Men heeft geen behoefte eraan om hem „horma" te bewijzen.

Aan de weinige voeling tusschen den handel en het ambtelijk element heeft de tegenwoordige resident óók eenige schuld.

Wat kennis, wat karakter betreft, staat de heer Einthoven boven het gemiddelde, maar hij heeft gemeend de nadere aanraking met de burgerij te moeten doen plaats hebben in zijn woning alléén, op de recepties, welke tweemaal per maand gehouden worden. De resident reciprocet de gebrachte bezoeken door de bezoekers uit te noodigen ten zijnen, aan een maaltijd of op andere dergelijke wijze.

En aangezien het de wensch van den G.-G. is geweest, dat uitnodigingen om den na-avond van 7 October ten residentiehuize door te brengen alléén zouden worden gericht aan hen, die geregistreerd zijn als de recepties van den resident met een bezoek vereerd te hebben, zullen wegblijven de betrekkelijke vele ingezetenen, die in het register niet voorkomen, en anderen, die nog altijd afwachten of de resident hen zal bezoeken, alvorens den gang naar het residentiehuis voor een tweeden keer te ondernemen.

Nóg een motief voor het geringe enthousiasme der ingezetenen is de niet ongegronde waarschijnlijkheid, dat de heer Idenburg, in het conflict van belangen van Soerabaja en de landbouwende bevolking der omstreken, partij zal trekken voor laatstgenoemde. De stad Soerabaja dreigt een ramp, als de plannen van den Directeur B. O. W., ten aanzien van „de waterkwes" zullen worden uitgevoerd. Deze nog jonge, ontegenzegglijk bekwame ingenieur is bij den Landvoogd zeer in den pas, en dat weten de ingezetenen, die aldus niet alleen de openbare gezondheid bedreigd zien, als aan „hun" rivier al te veel water zal worden onttrokken, maar ook groote financiële belangen.

Ambtelijk zal aan de ontvangst van den Landvoogd weinig ontbreken, maar het zal, wat in den grond der zaak jammer is, den heer Idenburg blijken, dat zijne komst de ingezetenen van Soerabaja heel niet in vervoering brengt."

Toch schijnt alles zeer bevredigend te zijn afgelopen, althans na het bezoek lezen wij het volgende telegrafische bericht in de Indische couranten:

„De Alg. Secretaris, de heer Staal, heeft namens den Landvoogd een brief geschreven aan den resident van Soerabaja, waarin Z.Ex. blijken van erkentelijkheid geeft voor de wijze van ontvangst en van hooge waardeering voor de uitnemende samenstelling van het programma.

De schrijver verzocht den resident den warmen dank van Z.Ex. over te brengen aan alle ambtenaren en commissiën en in het algemeen aan alle ingezetenen."

De Chineesche quaestie. — De Java-Bode van 10 October j.l. meldt:

„Naar wij uit goede bron vernemen, hebben de Chineezers te Soerabaja van de komst van Z. E. den G.-G. gebruik gemaakt om weer eens de kwestie der nationaliteit en der politierol te releveeren. Vóór de komst van Z. Ex. adverteerde de Chineesche Handelsvereniging aldaar herhaaldelijk in de Chineesche pers eene aansporing, om, met de Nederlandsche, tegelijk de Chineesche vlag uit te steken, met de uitdrukkelijke bepaling er bij, dat de Chineesche vlag links moet hangen (in China de eereplaats) en de Nederlandsche rechts. Deze wijze van vlaggen is indertijd door de Chineesche regeering voorgeschreven, en is dan ook, getrouw aan den oproep der Chineesche Handelsvereniging, gevolgd.

Verder hebben de Chineezers weer eens uitdrukkelijk gedemonstreerd, dat zij zich rekenen onder China's en niet onder Nederland's nationaliteit door aan een der gondels van den aan Z. Ex. aangeboden gondel-serenade een paar zijden tabletten te bevestigen met de opschriften: „De bevrindende staat (Holland) is met ons op voet van harmonie en eendracht en ons rijk (China) handhaaft vrede en overeenstemming."

Op een anderen gondel prijken een paar tabletten met de opschriften: De hier gevestigde Chineezers verheugen zich in de verkregen vrijheden, en hopen nu ook dat de politierol zal worden veranderd op liberale wijze.

Uit al welke dingen de les te trekken is, dat de Chineezers, al organiseeren zij nóg zulke mooie gondeltochten ter welkoming van Z. Ex. den G.-G., daarom toch voet bij stuk blijven houden in hun opvattingen der Chineesche kwestie."

Een M. U. L. O. te Makassar. — Naar ik vernem, zegt in de Nwe Soer. Cour. de corresp. te Makassar, bestaat er kans, dat ook Makassar zijn Inl. school met Hollandsch zal krijgen, een nood-

H. S. VAN HASSELT,
KLEERMAKER,
Noordeinde 94, den Haag. Teleph. 3158.
Automobiel-kleeding, Rij-kleeding,
Pelterijen.

S. SCHUIJER & Zn.
Spuistraat 7A. Korte Poten 44.
TELEFOON 4598. - 3e huis vanaf de Wagenstraat,
geeft het meeste geld voor INDISCHE BRILLANTEN,
PAARLEN OUDE JUWEELEN, GOUDEN en ZILVEREN VOORWERPEN.
Goedkoopst Magazijn van JUWEELEN, GOUDEN- en ZILVERWERKEN.
ZIE ONZE ETALAGE.

W. P. VAN BERGEN HENEGOUWEN.
STRIJKINSTRUMENTEN in ruime keuze.
Vertegenwoordiger van:
W. E. HILL & SONS - London.
ANNA PAULOWNASTRAAT 41 - HAAG.

NOORDEINDE 79
Hemdenmaker
Albert Oelhoff
Indische Uitrustingen.
Reclame Hutkoffers (gepantserd)
35 x 50 x 100 f 10.40
BADHANDDOEKEN extra voordelig.

Opgericht 1840.
Tel. 3689.
Pianohandel.
Hofleverancier.
Hoofdvertegenwoordiger:
Kastner AutoPiano's. Schledmayer. Ritmüller. Rachals. Dörner.
ELECTR. PIANO'S „VIRTUOS".
ABONNEMENTEN OP ONZE NOTEN-ROLLEN-BIBLIOTHEEK WORDEN DAGELIJKS AFGESLOTEN.
Verhuren van Piano's en Vleugels door 't geheele land.
C. F. VAN DER DOES,
L. Houtstraat 9. Telef. 3689. DEN HAAG.

Heineken's
Glazenwasscherij
STOOM JALOEZIEËN- en
ROLLUIKENFABRIEK. --

v. Geschilderde
Fabriek GORDIJNEN
in meer dan 500 dessins. □ □ □
„Klenus" Stofzuig-
machine.

--: HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS. --:
□ 'S-GRAVENHAGE. □
--: KETTINGSTRAAT No. 6. --:
TELEFOON 2478.

zakelijkheid, die ik vroeger al eens bepleit heb. Op onderwijsgebied heb ik echter nog één wensch, dien, naar ik hoop, nog eens vervuld zal worden. Vele groote plaatsen hebben tegenwoordig een school voor meer uitgebreid lager onderwijs, alleen Makasser niet. En als ik zoo op kinderavonden wel eens even de soos inloop, wil het me toch voorkomen, dat er genoeg kinderen zouden zijn, om van dat onderwijs te profiteren. Meisjes, die anders nog een paar jaar kind zouden blijven, worden nu al spoedig jongedames, die reeds op de bals voor de grooteren vrolijk meedansen.

Niet, dat ik ze geen pretje gun, verre van dat; het latere leven kan zorgen genoeg geven, zoodat de jeugd wel wat zom mag trekken.

't Is dan ook juist, dat ik die jeugd door voortgezetz onderwijs nog een beetje zou willen verlengen, door het kind wat langer kind te doen blijven. Meisjes, die na de lagere school geen onderwijs meer krijgen en voor wie de ouders geen opvoeding op Java kunnen bekostigen, komen nu te vroeg in de wereld der grootere menschen en zijn ten slotte verdronken vóór zij water gezien hebben. Andere ouders sturen hun kinderen naar Java, en er zijn me bekend, die ze veel liever hier zouden houden; ten eerste om de kinderen bij zich te hebben, en ten tweede om de groote onkosten uit te sparen, die velen heusch niet dragen kunnen. Weer anderen en dat zijn ambtenaren, doen, als de kinderen den leeftijd bereikt hebben, waarop ze voortgezetz onderwijs behoeven, alle mogelijke moeite om naar een hoofdplaats overgeplaatst te worden, al vindt men een verblijf te Makasser toch eigenlijk verre te verkiezen boven het wonen te Soerabaja, Semarang of Batavia. Zoo durf ik bijna met stelligheid te beweren, dat Mr. v. A., laatst overgeplaatst naar Batavia, stellig hier zou zijn gebleven, als zijn dochtertje hier verder onderwijs had kunnen genieten.

En zoo zouden er meer voorbeelden zijn te noemen.

Ook zouden er misschien op omliggende plaatsen zooals: Amboina, Banda, Ternate, Menado, Coronado, candidaten voor een M. U. L. O.-school te vinden zijn. In elk geval ware het wenschelijk, dat nog eens onderzocht werd, of een M. U. L. O.-school te Makasser reden van bestaan kon hebben. Indien ze opgericht kon worden, zouden vele ouders gebaat zijn. In ieder geval komt hier natuurlijk met-tertijd een dergelijke inrichting, want langzaam maar zeker breidt Makasser zich uit.

WEST-INDIË.

SURINAME.

Zooals hare samenstelling deed verwachten, heeft de Suriname-commissie voortreffelijk werk gedaan en een voortreffelijk rapport uitgebracht. De sub-commissie, die, onder leiding van den voorzitter der commissie, in de kolonie zelve een onderzoek heeft ingesteld (gelukkig uitgebreid tot de naburige Engelsche kolonie) heeft gewoekerd met den tijd, die tot hare beschikking stond.

Niet minder dan het onderzoek in Suriname is de voorstudie hier te lande een reuzenarbeid geweest. Het is bijna ongelooflijk, dat in zoo korten tijd zoo ontzaglijk veel materiaal is verwerkt, zooveel gedrukte en ongedrukte stukken zijn doorgeworfeld.

„Tal van onderwerpen, in dit rapport besproken — aldus de commissie op blz. 12 — zijn reeds jaren lang in de kolonie onderzocht. Onderscheidene denkbeelden, welke hier worden ontwikkeld, worden in de door ons geraadpleegde ambtelijke stukken al of niet in denzelfden vorm aangetroffen, verdedigd of bestreden.”

Het groote papieren-kerkhof, dat de gouvernements-secretarie heet, bevat veel, dat nut zou verspreid hebben, ware het door den druk ter algemeene kennis gebracht. Gelukkig is men in den laatsten tijd — dit werd reeds in de kolommen van dit weekblad geconstateerd — tot betere inzichten gekomen. Rapporten worden niet meer angstvallig opgeborgen.

„Wij hebben het niet nodig geoordeeld — schrijft de commissie op blz. 13 — om in de gevallen, waarin de beslissing onzer commissie bij meerderheid van stemmen werd genomen, van dit feit of van het afwijkend gevoelen der minderheid melding te maken. Daarom zij hier in het algemeen aangeteekend, dat op zeer enkele punten een of meer leden zich met de hierna volgende beschouwingen niet of niet geheel konden vereenigen.”

Het geheele rapport ademt één geest, schijnt van één hand.

Ware de sub-commissie langer in Suriname gebleven, dan zouden ongetwijfeld vele harer algemeene uitspraken weggelaten zijn of anders geluid hebben. Op die punten en op vele andere zal de kritiek in de kolonie niet uitblijven. Voor het overige is de voorspelling niet gewaagd, dat men daar het rapport zal waardeeren en de commissie dankbaar zal zijn voor haar arbeid.

De ruimte in dit weekblad laat niet toe zelfs maar een kort overzicht te geven van den rijken inhoud van dit rapport. Om dezelfde reden kan hier niet getreden worden in beschouwingen over de vele punten waaromtrent de schrijver dezer rubriek andere inzichten heeft dan de commissie.

In het bijzonder zal gewaardeerd worden de hoffelijke toon van het geheele rapport. Waar meeningen van anderen bestreden worden, geschiedt dit met groote waardeering.

Als eerste vrucht van de benoeming dezer commissie worde hier genoteerd de aanwinst van ten minste één Surinaamsche specialiteit in de Tweede Kamer. Voor de kolonie kan dit van groot belang worden. Om maar één voorbeeld te noemen: Meer dan eens is in dit weekblad de meening verdedigd, dat de betrekkingen van Geneeskundig Inspecteur en van Chef van het Militair Hospitaal niet gecombineerd mogen blijven, omdat er op het gebied van de hygiëne nog veel... ja nog alles te doen is.

Op blz. 244 van haar rapport zegt de commissie hieromtrent:

„Het ambt van Geneeskundig Inspecteur is in de laatste jaren opgedragen geweest aan den Chef van het Militair Hospitaal. Aan de enorme werkkraft van den tegenwoordigen functionaris alleen is het te danken, dat door deze combinatie de dienst geen schade leed. Zij zal niet bestendig kunnen blijven. Bij de keuze van een nieuwen Geneeskundigen Inspecteur zagen wij het liefst vooral op hygiënische kundigheden en ervaring gelet. Immers de woningtoestanden in Paramaribo, het vraagstuk van de drinkwatervoorziening aldaar en het toezicht op de vervalsching van levensmiddelen zijn naar onze meening de drie punten, die in de eerste jaren 't meest de aandacht van den te benoemen inspecteur zullen vragen.”

Nu heeft de Minister van Koloniën — in strijd met de meening der Koloniale Staten — op de begrooting van 1912 de combinatie van beide betrekkingen bestendigd.

Het Koloniaal Weekblad van 26 October zeide daaromtrent:

„Op het gebied van de hygiëne staat Suriname op een zoo bedroevend laag standpunt, dat een vol man dringend noodig is om het verzuimde in te halen. In plaats van hier te bezuinigen, moest men het traktement zoodanig verhoogen, dat men de hand kon leggen op een supérieure kracht. Zulk een uitgave kan in hooge mate vrucht dragend worden.”

Zullen nu de leden der Suriname-commissie, tevens leden der Tweede Kamer, trachten den Minister van zijn standpunt terug te brengen? En zal de Minister zich laten overtuigen door hen, die door z'n initiatief de gelegenheid hebben gehad om zich ter plaatse van de nooden en behoeften op de hoogte te stellen?

In verband met de aanstaande behandeling van de Surinaamsche begrooting in de Tweede Kamer, volgen hier eenige aanhalingen uit het rapport:

„Ook wanneer wij er rekening mede houden, dat volgens de verklaring van den afgetreden gouverneur de raming van verschillende voornamen middelen voor 1912 met groote voorzichtigheid geschied is met 't oog op de mogelijke gevolgen van de likwidatie der bacoventuur, en dat bij weder opbloei van den landbouw de koloniale middelen ook zonder belastingverhoging zeer zeker ruimer zullen gaan vloeien, ook dan kunnen wij tot geen ander besluit komen, dan dat de financieele toestand der kolonie een hoogst ongunstige is; dat een zeer belangrijk subsidie van het moederland nog tal van jaren naast de stijgende uitgaven, op Hoofdstuk XI voor Suriname voorkomend, volstrekt onvermijdelijk zal zijn en dat, tenzij als gevolg van een algemeene en aanzienlijke stijging der volkswelvaart, zelfs aan een eenigszins beteekenende vermindering van den steun van Nederland in de naaste toekomst niet kan worden gedacht.” (blz. 224.)

„Ver schijnt nog het tijdstip verwijderd, waarop de kolonie hare eigen lasten kan dragen. Met alle inspanning moet de komst van dien tijd in 't belang zoowel van de kolonie als van het moederland worden bespoedigd.

Die wensch is vernomen bij de totstandkoming van het regeeringsreglement in 1865, nadat jarenlang het moederland zich aanzienlijke geldelijke offers voor Suriname had getroost; hij is thans even levendig als toen.

Voor ontmoediging op grond van de niet-geslaagde pogingen in het verleden bestaat geen reden. Vele factoren voor economischen bloei zijn aanwezig, aan hun versterking of goede uitwerking werd echter nog niet genoeg aandacht geschonken.” (blz. 227.)

„Een kolonie als Suriname vooruit te brengen kost tijd en geld.

Tijd — men bedenke slechts, dat het grootste deel der bevolking een halve eeuw geleden nog in sla-vernij leefde en het economisch besef nog niet genoeg door een samenstel van maatregelen is bevorderd. Men vergete niet, dat het nijvere Britsch-Indische bevolkingsdeel zich eerst in de laatste 15 jaar bevindt in de kolonie heeft neergezet.

In deze landbouwkolonie dateert de voorlichtingendienst voor den landbouw nog slechts van 8 jaren her en is hij nog onvoldoende toegerust. Een goed ingericht landbouw-, speciaal gronderdient ontbreekt,

Onder geleide naar de „OLYMPIC” te Southampton.

Het grootste schip der wereld, 45,000 ton. Verder te bezichtigen het eiland WIGHT. Terugreis over LONDON, alwaar een paar dagen vertoefd wordt. Van 27 November tot 3 December fl. 110.—, alles inbegrepen, p. persoon. — Vraagt inlichtingen bij de

FIRMA DE VRIES & Co.,
17 PRINSESTRAAT. TELEFOON 3969.

RESTAURANT 1e ÉTAGE.
Plat du Jour f0.50 - à la carte - Diners f0.90, f1.40,
f2.— 's Avonds na 8 uur Plat du Soir f0.75.

AUG. KNAPPSTEIN, Vlamingstr. 15—17
DEN HAAG. ::
Telef. Interc. 2479.

PARTERRE:
Melksalon, Lunchroom - Koude en warme spijzen.

Hotel-Pension INSULINDE.

Pension- en Hotel-verblijf,
Bankplein 2, Tel. Int. 1486,
DEN HAAG - (HOLLAND).

NEDERLANDSCH-INDISCH ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK. 's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

Kleermakerij E. STAAL.

Lange Houtstraat 18, 1e Étage.
SPECIAAL TARIEF voor Abonnementen.
— Telefoon 3535. —

Exploitatie-Maatschappij

PARKEN „GROOT-HAESEBROEK” en „OUD-WASSENAAR”.
Kantoren { WILLEM DE ZWIJGERLAAN 3, Den Haag, Telefoon SCHEV. 621.
„KLEIN-HAESEBROEK”, Wassenaar, „ HAAG 419.

Wie het geheele jaar door genieten wil van prachtige natuur en heerlijke lucht,

Wie lage belasting wil betalen en toch van het stadsleven wil genieten,

Wie rust verlangt na zijn werk

Die bouwt op „OUD-WASSENAAR” of „GROOT-HAESEBROEK”.

Grond tegen lage prijzen, zuivere zandbodem en drinkwater, electriciteit voor kracht en licht aanwezig.

Uitmunten d ingericht HOTEL „KASTEEL OUD-WASSENAAR”.

Gedurende de zomermaanden thee- en diner-concert. Ufstekende keuken, wijnen van bekende huizen.

Geregelde AUTO-DIENST op Den Haag, gemakkelijke verbinding met Rotterdam.

Inlichtingen te Kantoren der Maatschappij of bij de Architecten der Mpij. Z. HOEK en J. TH. WOUTERS Waldeck-Pyrmontkade 133, Den Haag, Telef. Haag 2608.

evenals de onmisbare grondslag: een goed kadaster.

Maar ook geld is noodig om de noodzakelijke voorwaarden voor den bloei der kolonie te scheppen. In de laatste jaren heeft men dat in Nederland ingezien, al zijn de middelen, door welke men het doel heeft trachten te bereiken, niet steeds gelukkig geweest. Toch is er geen reden thans de geldelijke hulp te staken, die noodig is om Suriname zich te doen ontwikkelen tot een gemeenschap, in staat haar eigen kosten te dragen. Andere kolonies, wat bevolking en bestaansvoorwaarden betreft niet in gunstiger omstandigheden dan Suriname, blijken wel ter dege in staat hare eigen kosten goed te kunnen maken en tevens in welvaart vooruit te gaan." (blz. 228.)

Voor hen, die — ook in de Staten-Generaal — meenden, dat men in de kolonie veel bezuinigen en vereenvoudigen kan, nog enkele aanhalingen.

De middelen besprekende om de financieele onafankelijkheid van de kolonie te bevorderen, schrijft de commissie:

„Niet in een beknotting van alle uitgaven, onverschillig of ze voor de toekomstige ontwikkeling al dan niet onmisbaar zijn, kan het middel gelegen zijn. Reeds de naam van ons land, dat ook in den vreemde wordt beoordeeld naar de wijze waarop het zijne koloniën beheert, laat dit niet toe. Evenmin het welbegrepen volksbelang, dat bij den bloei van een Nederlandsche kolonie is betrokken. Men moet met den blik op de toekomst krachtig durven aangrijpen om door verbetering van den economischen toestand te komen tot die van den financieelen. Dit neemt niet weg, dat elke overbodigheid in de besteding van gelden nauwgezet moet worden nagegaan en geweerd." (blz. 229.)

Ten slotte nog dezen zin op dezelfde bladzijde:

„Ook naar ons oordeel kan van weelde allerminst worden gesproken. Integendeel, er worden tal van uitgaven van gewoon onderhoud (openbare gebouwen, waaronder het gebouw van den gouverneur) zoodanig besnoeid, dat te vreezen is, dat op den duur dit slechte onderhoud zich door hooge vernieuwingskosten zal wreken."

Stelt men voor de behandeling van de Surinaamsche begroting den noodigen tijd beschikbaar — en het belang van moederland en kolonie eischt dat dringend — dan zijn er zeker zeer belangrijke debatten te wachten.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Verzoek om geldelijken steun ten behoeve van een in Nederland verblijfhoudenden Maleijer.

Mohamad Soehoed van Teroesan, richt zich in de Oetoesan Malaijoe van 22 Augustus 1911 no. 66, tot alle Inlandsche landsdienaren, handelaren en andere landgenooten in de XIII Laras Pajakoemboeh ter Westkust van Sumatra, hun geldelijken steun verzoekende ten behoeve van den Sumatraan Amiroellah, vroeger Inlandsch onderwijzer te Idi (Oostkust van Atjeh) en afkomstig uit de Kota IV, die half Maart 1906 naar Nederland vertrok en thans werkzaam is op een Maleisch redactie-bureau te Amsterdam, op een traktement van f 50 's maands.

Het doel van zijn vertrek naar Nederland was, volgens bovengenoemd blad, evenals dat zijner landgenooten van Java en elders, zijn studies voort te zetten, vooral in de Nederlandsche taal. Nu ziet hij het beloofde land wel in het verschiet, beschikt zelfs over een vaartuig om dat land te bereiken, maar hem ontbreken de riemen om er heen te kunnen roeien.

Wel trachtte hij door zeer spaarzaam te zijn, hoop te houden voor de toekomst, doch zijne inkomsten van f 50 's maands bleken onvoldoende om in een groote stad als Amsterdam tot sparen te komen.

Schrijver wekt daarom zijne landgenooten op zovveel geld bijeen te brengen, dat Amiroellah maandelijks over f 70 kan beschikken, opdat hij, gelijk de Inlandsche onderwijzers Roestam en Masjhoer, die voor rekening van het Menangkabausche studiefonds te Kota Gedang thans op de kweekschool te Deventer de lessen volgen, zijne bestemming kan bereiken. Later zou hij dan te Pajakoemboeh de Maleische schoolkinderen in de Nederlandsche taal kunnen onderrichten, die dit onderwijs zoo broodnoodig hebben, willen zij zich eenigszins ernstig ontwikkelen en den strijd om het bestaan met succes aan kunnen binden.

De Djaloetoeng-zaak in de Residentie Zuider- en Ooster-Afdeeling van Borneo. — Zooals bekend, wordt door eene groote maatschappij getracht van de Ned.-Indische regering concessie te verkrijgen van gronden, gelegen in de afdeeling Beneden-Dajak, met het doel ze in exploitatie te brengen en de djaloetoeng (een minderwaardige soort rubber) uit de bosschen in te zamelen. Veel is daarover reeds geschreven, zoowel hier als in Indië, en tal van bezwaren zijn tegen het verlenen van die concessie ingebracht, met het gevolg dat de eindbeslissing in Nederland zal moeten vallen.

De Sinar-Borneo van 3 September j.l., no. 71, deelt mede, dat de bevolking van de Beneden-Dajak, op 4 Augustus te voren, in de gelegenheid is gesteld hare bezwaren bij den resident persoonlijk voor te brengen. Zij gaf toen te kennen, dat het verbod van den controleur om djaloetoeng in te zamelen voor haar zeer bezwarend was geweest en dat die maatregel tot verspreiding van het volk aanleiding had gegeven.

De resident schijnt deze klachten billijk te hebben bevonden en heeft daarop toegestaan, dat de bevolking van Beneden-Dajak bestuursvergunning tot inzameling van djaloetoeng kan bekomen voor den tijd van drie maanden, welke termijn telkens voor den tijd van drie maanden door den controleur kan worden verlengd.

Deze laatste maatregel noemt schrijver een gelukkige bepaling, in aanmerking genomen de omstandigheid, dat in den zwaren regentijd een gedeelte der terreinen onder water staat en van inzameling van djaloetoeng dan moeilijk sprake kan zijn.

Hoe de Dajaks over den Westerschen oorlog denken. — Het volgende, eigenaardige, verhaal ontleenen wij aan een opstel opgenomen in aflevering XII van de Taman Pengadjar van dit jaar, waarin door Ahmad Dahri van Marabahan (vermoedelijk een Inlandsch onderwijzer in de residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo) het bijgeloof der Dajaks ter sprake wordt gebracht.

De Dajaksche stammen, die de binnenlanden van de Zuider- en Oosterafdeeling bewonen, erkennen een opperwezen, Mahatara genaamd, dat verblijft houdt in het zielenland.

Door het offeren van geschenken trachten zij dit opperwezen gunstig voor zich te stemmen. Zij doen dit door het een zekere hoeveelheid rijst te brengen in het bosch, waarbij met heldere stem de mystieke figuur van Datoe Antong wordt aangeroepen, aangezien deze alleen in staat is de offerande ter bestemde plaats in het zielenland te bezorgen. Ze gelooven dat Mahatara een zoon heeft, genaamd Oembang, en zeven dochters, bekend als de Poeteri Santang.

Deze laatsten zouden een steun zijn voor de hazardspelers. Zij roepen daarvoor de hulp in van hun broeder Oembang, en verzoeken dezen een gouden draad naar de aarde te zenden, die, in het bezit gekomen van de spelers, hen voor alle mogelijke gevaren behoeden zal.

Mahatara zou ook één broeder en één zuster hebben die, zoo noodig, als zijn vervangers kunnen optreden. De broeder heet Djata, de zuster Kaloeih.

Djata stellen de Dajaks zich voor in den vorm van een grooten krokodil met rooden kop, die het gezag heeft over alle krokodillen. Djata mag niet dan in de hoogste noodzakelijkheid ontstemd worden. Dit verklaart het feit, dat een Dajak nimmer onnoodig een krokodil zal doden; zulks alleen zal doen nadat onder het menschedom slachtoffers zijn gemaakt.

Ook Wendt men zich tot Djata voor het geval nakomelingschap verlangd wordt.

Zijne zuster Kaloeih houdt zich op in het binnenste der aarde, gedragen door een draak. Het gedeelte der aarde, aan de zijde van den kop van dat dier, geniet voorspoed, het tegenovergestelde gedeelte tegenspoed. Aardbevingen ontstaan wanneer de draak met zijn staart schudt.

Kaloeih is een steun voor de vrouwen die in zwangerschap verkeerden, zoodra de noodige offeranden zijn gebracht.

Behalve deze bloedverwanten van Mahatara zijn er volgens de Dajaks nog tal van Sangiangs in het zielenland. Oorspronkelijk waren er slechts twee, beiden van het mannelijk geslacht, die bekend zijn onder de namen Sambaja-Sangir en Sambaja-Sangiang.

Op zekeren dag, tijdens het baden in de rivier, troffen zij daarin twee ijzeren staven aan, en wel één onder en één boven water.

De laatste werd genomen door Sambaja-Sangiang; de andere door Sambaja-Sangir.

Dit ijzer werd door de nakomelingschap gebezigd tot het smeden van wapens, die zij in hunne onderlinge twisten en oorlogen noodig had en in welken strijd Sambaja-Sangir het onderspit delde. Wel had er eene verzoening plaats tusschen de beide geslachten, maar niettemin verhuisde Sambaja-Sangiang naar het eiland Poeloe Sangiang, dat gelegen was tusschen hemel en aarde, en verdeeld in zeven gelijke deelen.

Volgens de overlevering bevond zich toen een andere Sangiang, met name Oeloe Boengai, op de aarde en trok deze als een held naar het Westen.

Hij kreeg in Europa een talrijk kroost. De Dajaks nu gelooven, volgens schrijver, dat de Westelingen

PEEK & CLOPPENBURG

- Wagenstraat 12-14-16 -
Spuistraat 13 - DEN HAAG.
VERDER IN ALLE STEDEN.

- HEEREN- en KINDERKLEEDING □
- UITRUSTINGEN □
- HOEDEN HEMDEN ONDERGOEDEREN

C. FORTMANN,
SPUISTRAAT 10, DEN HAAG.

GROOTSTE KEUZE
in TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS, VORKEN,
:- MESSEN, LUXE en HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN. :-
Verzendingen onder garantie van gave overkomst.

H. ZUMPOLLE VEENESTRAAT 29
Telefoon No. 4105

Specialiteit in KOFFERS, LEDERWAREN, REISARTIKELEN.

SPECIALE AANBIEDING:
Gepantserde Hutkoffer, met 1 bak, lang 100, breed 50, hoog 35 cm. f 9.75
Dezelfde Koffer, met 1 bak, hoog 40 cm. (voor de nieuwe schepen) 10.75
Gepantserde Mailkoffer, met 1 bak (voor het bagageruim) lang 100,
breed 50, hoog 50 cm. 11.50
Gepantserde Boekenkoffer, 50 en 50 cm. 6.25
ZENDINGEN NAAR INDIË ELKE WEEK.

LEVENSEVENN
EERSTE ROTTERDAMSCH
ROTTERDAM,
Oudehavenkade No. 1, Plan C.
Hoofdvertegenwoordiging in Nederl.-Indië:
De Heeren VAN HEUSDEN en MEES,
Kali-Besar, Batavia.
Zeer vrijgevege Polisvoorwaarden.
VERZEKERING.

DAMES- en HEERENMODEARTIKELEN,
HANDSCHOENEN.
F. L. VAN BOMMEL,
VLAMINGSTRAAT 8-10. DEN HAAG.
HEERENHOEDEN
en **PETTEN.**

KANTOOR. Vlugge en degelijke opleiding.
Firma **OUWERLING,** De Ruijterstr. 46. Tel. 7146.
MACHINESCHRIJVEN, verschillende machines, f 10.— het geheel.
STENOGRAFIE, cursussen (f 10.—) en privaattlessen.
BOEKHOUDEN in cursussen f 2.50 per maand.
Ochtend-, middag- en avondlessen.

MEUBELFABRIEK. BRED A. BEHANGERIJ.
BOSCHRIJKE OMGEVING.
WONINGINRICHTINGEN
in huur.
Groote Markt 50. **P. HEIJMAN.**

hun oorlogsmoed ontleenen aan Oeloe Boengai, hun moedigen Sangiang. Die „deugd" zou dus van Dajakschen oorsprong zijn!

WAT DE CHINEES VERTELT.

Blinde Chinese meisjes. — Papilio Bianor maakt in de Perniagaan van 30 Augustus j.l. no. 104, melding van het ergerlijke misbruik, dat in China wordt gemaakt van blinde jonge Chinese meisjes.

Ter hoofdplaats Canton in de provincie Kwintang bestaat bijv. gelegenheid voor de ouders van blinde kinderen om ze in de leer te doen bij eene zoogenaamde onderwijzeres voor blinden, die hen bekwamt in muziek en zang en zich daarvoor tevreden stelt met een schoolgeld van 2 à 3 dollars. De kinderen mogen echter niet ouder zijn dan tien jaar, terwijl met de studie ongeveer 8 à 9 jaar zijn gemeoid. Het instrument, dat bespeeld wordt is viersnarig, heeft overeenkomst met onze mandoline, en wordt gebezigd tot begeleiding van den Chineeschen zang.

Leidde deze opleiding nu maar tot eene regelmatige bestemming, zóódanig, dat de meisjes op deugdzame wijze in hun levensonderhoud konden voorzien, dan zou zij in alle opzichten zijn te loven, doch de werkelijkheid is, dat die meisjes, na zoogenaamd volleerd te zijn, drie à vierhonderd dollars waard zijn voor gewetenloze opkoozers, die ze bestemmen voor de prostitutie, en dat het geld dan in handen komt van de onderwijzers, zoo schrijft bovengenoemd blad, en vervolgt: Ook in Ned.-Indië bestaan uitgebreide Chinese vestigingen en onmogelijk is het volstrekt niet dat dergelijke ergerlijke onzedelijke toestanden, zooals de beschrevene, uit China zijn overgenomen en bij ons ingang hebben gevonden.

In elk geval zou het aanbeveling verdienen, om, nu in de Maleisch-Chineesche pers openbaarheid er aan is gegeven, eens te doen onderzoeken of het misbruik bestaat en welken omvang dit heeft aangenomen.

Over het algemeen ondervinden Inlandsche blinden weinig of geen belangstelling van de zijde hunner ziende landgenooten, zoodat zij veelal door bedelen aan den kost moeten komen en al heel blij zijn, wanneer zij tijdens het bedelen, niet door een dollen hond worden gebeten, of ander onheil overkomt.

Wil men in Ned.-Indië tot den gewenschten toestand komen, dat ook het Inlandsche blinde meisje behoorlijk in haar levensonderhoud kan voorzien, dan zal men haar eenigszins handenaarbeid moeten leeren, overeenkomstig haar neigingen, en haar moeten in staat stellen dezen arbeid productief te maken.

Tegemoetkoming aan de klachten der Chineezers over het reizen in de 3e klasse van de Staatsspoor in Nederlandsch-Indië.

Vele Chineezers in Ned.-Indië zijn van meening, dat voor de afscheiding van Europeanen en Chineezers in de 3de klasse van de staatsspoor in Nederl.-Indië geen aanleiding bestaat. Herhaaldelijk komt het voor, dat Chineezers uit de wagons, bestemd voor Europeanen, door de conducteurs worden verwijderd, hetgeen zij onbillijk vinden, in aanmerking genomen het feit, dat door beide categoriën van reizigers hetzelfde tarief wordt betaald. De mogelijkheid bestaat, dat de Europeaan aanmerking kan

FEUILLETON.

Van een Maleische bruiloft met bal masqué op Borneo. *)

Pater Eugenius schrijft uit Midden-Borneo aan de Java-Post:

Het was in de dagen, dat ik in Smitau vol ongeduld zat te wachten op de komst van de Poenan welke mij naar hoogere streken zou opvoeren.

Op een avond liep ik met m'n ziel onder den arm te wandelen langs de eenige straat, welke Smitau heeft, toen me van uit een Maleische woning op eenigen afstand van den weg, stemmengeruisch en muziek in de ooren klonk.

Wat is daar aan de hand jongens, vroeg ik aan een paar bengels, die me al enkele keeren het Tabé toean hadden nageschreeuwd.

„Bruiloft mijnheer, en als mijnheer trek heeft kan hij gerust eens gaan kijken."

Dat was aan geen doovemans-ooren gezegd want het geval zou me een aangenaam tijdverdrif schenken en me de gelegenheid bieden Maleische zeden te bestudeeren.

Voorafgegaan door mijn twee bengels, trad ik het huis binnen. De ruwe binnengalerij was geheel tot feestzaal ingericht; de vloer was over zijn geheele lengte en breedte met matten bedekt; langs de wan-

maken op de houding van Chineezers in een trein, maar deze kunnen van hunne zijde de vraag stellen of het hinderlijk brutaal gedrag van sommige Europeesche vrouwen, in gezelschap van Sinkeh's, dan geen aanleiding geeft tot bijzondere beschouwingen?

Hoe het zij, de chef van de exploitatie der Oosterlijnen, wel iets gevoelende voor de bezwaren der Chineezers, heeft dezen te kennen gegeven, dat binnen korten tijd alle wagons van duidelijke aanwijzingen zullen zijn voorzien en dat iedere categorie van reizigers zal moeten plaats nemen in de wagons, welke daarvoor zijn aangewezen. Komen dan nog onregelmatigheden voor, dan zullen de reizigers die aan zich zelve hebben te danken.

Gewenschte afschaffing van het gebruik der Chineseesche haarvlecht. — Na den afloop der plechtigheden aan de kroning van koning George V van Engeland verbonden, hebben de Europeesche bladen melding gemaakt van het feit, dat de toenmalige Chineseesche vertegenwoordiger van het Chineseesche rijk, prins Tjaj-Tien, wegens ondervonden geringschatting van zijn persoon, zeer ontstemd Londen had verlaten.

De Djawa-Tengah weet daarvan iets meer te vertellen en licht, in haar nummer van 23 Augustus, no. 189, het bovenstaande toe, met de mededeeling, dat prins Tjaj-Tien toenmaals een voorwerp van spot is geweest van de andere in Londen aanwezige gezanten, omdat hij, volgens het in China nog bestaande gebruik, de haarvlecht droeg, waaraan op glimlachende wijze de naam van vlooiennest werd gegeven.

Ook had de prins te klagen over achteruitzetting tijdens de plechtigheid van het overbrengen der gelukwenschen van de verschillende regeeringen door de respectieve gezanten, bij welke gelegenheid hem een plaats in de laatste rij was aangewezen, terwijl zijn volgelingen niet aan den feestdich werden noodigd, in tegenstelling met de volgelingen van de andere gezanten, die wel aan den feestmaaltijd deelnamen. Deze volgelingen ontvingen bovendien allen koninklijke onderscheidingen, terwijl van de Chineseesche missie alleen aan den prins een koninklijke onderscheiding werd toegekend.

Het was de derde maal dat prins Tjaj-Tien Londen bezocht, doch, terwijl hij bij de beide eerste bezoeken, overeenkomstig zijn stand en rang, behoorlijk was ontvangen, werd hij, tijdens de kroningsplechtigheid daarin zeer teleurgesteld. In China teruggekeerd, en bij zijn aankomst in de provincie Santong, door de autoriteiten verwelkomd, was hij in de gelegenheid lucht te geven aan zijn ergernis, welke hem zoodanig vervulde, dat hem bij de mededeeling van de ondervonden beledigingen, de tranen in de oogen schoten. Ook te Peking liet de prins niet na uiting te geven aan zijne grieven en daarvan de vreemde gezanten op de hoogte te stellen. Naar zijne meening, was die min-heusche behandeling voor een deel het gevolg van het feit, dat hij zijn haartooi niet in modernen zin gewijzigd had.

Waar nu de haarvlecht een hinderpaal is gebleken voor het betoonen van de noodige consideratie van politieke personen, daar acht het blad, dat het zaak is deze haartooi, ook bij de hoogsten in den lande, zoo spoedig mogelijk af te schaffen

den stonden stoelen en banken, in de hoeken lagen tal van rustbedden en aan de zoldering brandden vrij helder eenige hanglampen. De zaal was geheel gevuld. Ik zag er hadji's met het witte kalotje op, pradjoerits in volle uniform, vreemdelingen uit Nanga en van elders — een heele bende kinderen dartelde en stoeide op de rustbedden. Overigens heerschte er een rustige rust, heelemaal geen bruiloftsstemming. Bij mijn verschijnen waren de tonen der muziek eensklaps verstomd. Ik kreeg een stoel op een mooi tapijtje midden in het gezelschap. Oude kennissen knoopten een praatje met mij aan over onze school in Nanga-Sedjiram, over die van Landjak, over de Christenen van de Oeloe Kapoeas, over den prijs van de rubber, enz., maar van een feest kon ik hoegenaamd niets merken. „Te drommel, vroeg ik ten laatste aan mijn buurman, is het hier bruiloft, ja of neen? En zoo ja, waar zijn dan bruid en bruidegom?"

„'t Is bruiloft mijnheer en het jonge paar is daar in de binnenvetrekken."

„Ajoh Boedjang, riep een ander, speel dan eens een stukje voor mijnheer."

Boedjang haalde zijn viool voor den dag, stemde en probeerde wel een half uur lang, — 't gaat van avond niet mijnheer, zei Boedjang, legde zijn viool naast zich neer en stak bedaard een sigaret aan.

Daarna werd er weer kalmjes over alles en nog wat voortgepraat. De krant lezen is heel wat plezieriger dan een Maleische bruiloft, dacht ik bij me

P. ABRAHAMSON,

A HOFJUWELIER, A

VEENESTRAAT 27. SPUISTRAAT 56/58. PRINSESTRAAT 34.
Tel. 2515. Tel. 40. Tel. 2823.

— DEN HAAG. —

INKOOP tot de hoogste waarde van INDISCHE BRILLANTEN, DIAMANTEN, GOUD, ZILVER en PLATINA. TAXATEUR.

Voor gemeubileerde Woningen

wende men zich tot de Firma

N. V. H. CORSMIT BROSSOIS & Co.

Korte Voorhout 12^A - Tel. 811 & 6423

die altijd Woningen beschikbaar heeft

-- om direct te betrekken. --

Meer dan 100 tevredenheidsattesten ter inzage

A. SCHARENBERG,

HOFLEVERANCIER.

NIEUWZILVER- EN NIKKELWERKEN

HUISHOUELIJK LUXE

TELEPH. INTERC. 2443.

HOOGSTRAAT 15, - 's-GRAVENHAGE.

EET GEEN KLEF BROOD.

De Luxe-Bakkerij

SUMMUM LEVERT
- HET -

SMAKELIJK DOORBAKKEN en bovendien VERPAKT zonder prijsverhoging.

Telef. 1035. Prinsegr. 126—126a. 's-GRAVENHAGE.

KOSTKINDEREN.

Bij onderget., oud-hoofdonderw. (gep. O.-I. Ambten.) te ARNHEM, bestaat gelegenheid tot plaatsing van een paar schoolgaande kinderen.

De schoone omstreken, de gezonde ligging en de vele onderwijsinrichtingen doen vele Indische families zich hier vestigen.

Toezicht op de studie verzekerd.

S. J. H. VAN MERKOM,
DULLERTSTRAAT 1 - ARNHEM.

Perry & Co.

Plein - DEN HAAG

KAMMEN & BORSTELS

CORN. DE JONG ZEESTRAAT No. 65
DEN HAAG -:

ATELIER VOOR MODERNE FOTOGRAFIE

UITVOERING VAN - -	SPECIALITEIT VOOR -
- - - FOTOGRAFIEËN	- - KINDEROPNAMEN
-- IN ALLE PROCÉDÉS --	VERGROOTINGEN EN -
AQUAREL, OLIEVERF -	- - - REPRODUCTIES
- - - - - EN PASTEL	

M. SENTEUR,

Magazijn van SALON-, EET- en SLAAPKAMERMEUBELLEN, TAPIJTEN, Enz. Enz.

MEUBELMAKERIJ, BEHANGERIJ en STOFFERDERIJ.
Complete Meubeleering -- Verhuizingen.

TOCHTLATTEN met plaatsing 30 Cent per Meter.

Weimarstraat 172 - DEN HAAG.

*) Overgenomen uit Het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië.

Van Vreemde Koloniën.

De groote gebeurtenis van de week is het beëindigen van de Fransch-Duitsche beraadslagingen over en in verband met de Marokkopolitiek.

Werd sedert een maand de vreedzame oplossing verwacht, de groote spanning waarin heel de wereld geruimen tijd heeft verkeerd, het telkens weer opdruiken van verontrustende berichten, doet toch een zucht van verademing slaken bij het uitroepen van het „eindelijk!”

In de regeeringsverklaringen van 4 Nov. wordt voorop gezet dat de orde in Marokko niet kan worden gehandhaafd zonder het ingrijpen van een Eur.

mogendheid, zooals bij het verdrag van Algeciras nog mogelijk was geacht. Frankrijk ging in afwijking van dit verdrag in Marokko over tot maatregelen, waardoor Duitsland 't moest herinneren aan Algeciras. De noodzakelijkheid tot ingrijpen en de belemmering tot ingrijpen daartegenover, dit noopte tot de onderhandelingen die tot het nieuwe verdrag geleid hebben.

De Fransche regeering zal de economische rechten van alle volken handhaven; de politiek der open deur blijven toepassen, de rechten en den werkkring der Marokk. Staatsbank waarborgen.

De Duitse regeering zegt aan Frankrijk volle vrijheid toe tot herstel en handhaving van de orde en tot invoering van alle noodig geachte hervormingen in Marokko.

De behartiging der Marokk. belangen in het buitenland kan worden toevertrouwd aan Fransche consuls.

Tusschen de verschillende naties zal geen verschil worden gemaakt ten opzichte van inkomende rechten, belastingen van welken aard ook, tarieven voor spoorwegen en andere verkeersmiddelen, noch in eenig ander opzicht.

Verder zijn vele maatregelen getroffen om in alles wat men het staatkundig en economisch bedrijf zou kunnen noemen, gelijkheid van kansen te waarborgen aan alle nationaliteiten.

Geschillen tusschen Fransche en Marokk. ambtenaren zullen aan consulaire of scheidsrechtelijke uitspraak worden onderworpen, in afwachting van een hervorming der rechtspraak.

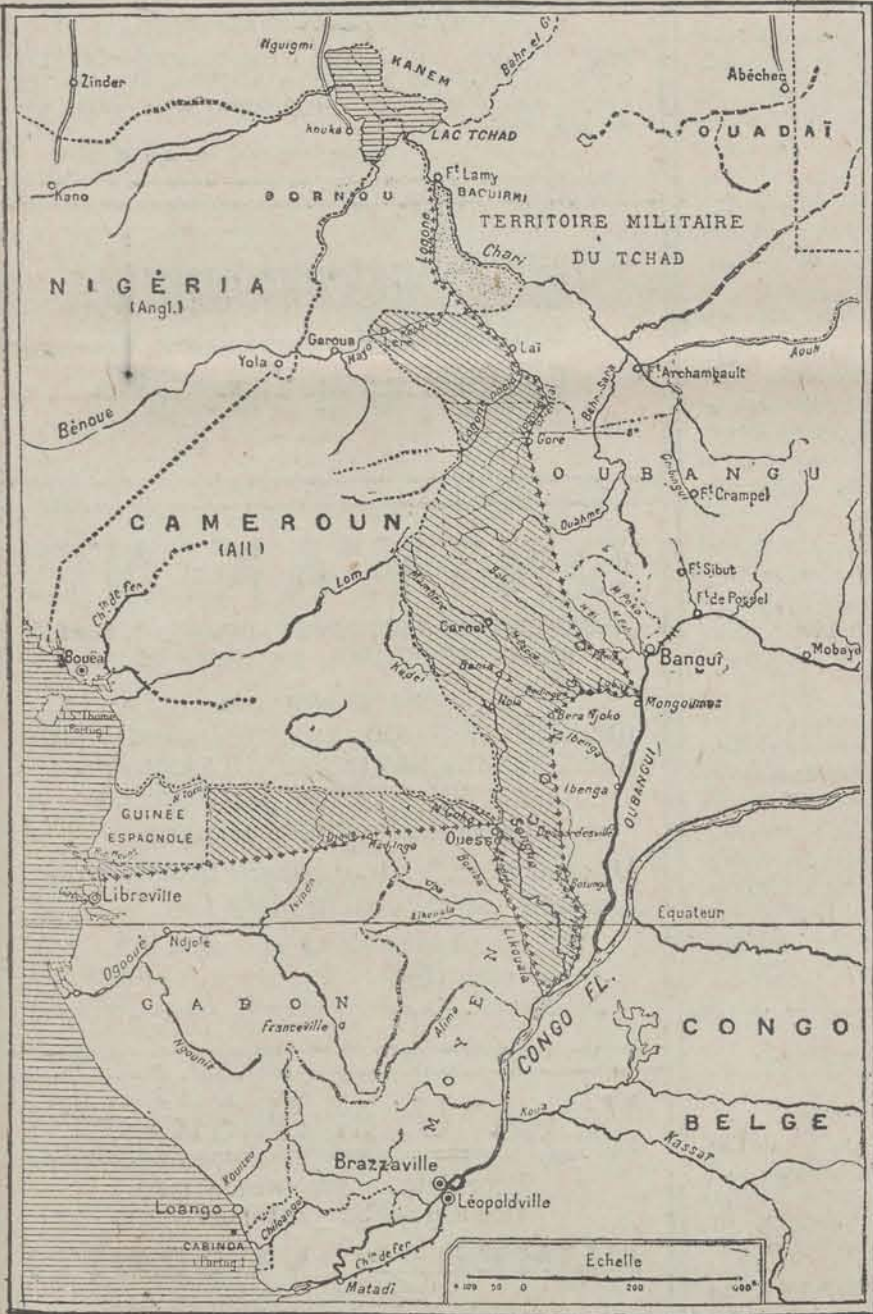
Door deze regeling is het protectoraat over Marokko als daadzaak erkend (Frankrijk spreekt nu al over zijn kolonie Marokko) en is verzekerd dat, in economischen zin, aan geen vreemde eenige bevoorrechtiging boven een ander gegeven mag worden.

In de Marokko-zaak zelf heeft Frankrijk alles gekregen wat het verlangen kon. Hierover is men het vrijwel algemeen eens.

Heeft Duitsland voor het toegeven op dit punt ook het tegenwicht ontvangen, dat daar tot erkentelijkheid over den afloop moet stemmen? De Duitse pers is over het resultaat in dit opzicht slecht te spreken.

Daar ons welwillend de beschikking verleend wordt over een schetskaart, die in de Gazette de Hollande een overzicht heeft gegeven van de ruil en afstand bij Kameroen en in Kongo, meenen wij verder geen plaatsruimte te moeten afstaan aan een nadere omschrijving.

Duitsland wint een flinke lap gronds, maar over de waarde van 't land loopen de meeningen ver uit elkander.

----- Anciennes frontières françaises
..... Nouvelles frontières françaises
Parties cédées à l'Allemagne
Partie reçue de l'Allemagne

zelve, en ik maakte aanstalten om naar mijn eenzaamheid in de Controleurswoning terug te keeren.

Wacht even mijnheer, zoo meteen komt er andere muziek. En na enkele oogenblikken werden een drielal instrumenten voor den dag gehaald, ietwat gelijkend op tamboerijns. Een hadji legde een groot muziekboek voor zich open, nam zijn instrument ter hand en met twee makkers bracht hij eenige nummers ten gehore. De muziek was eentonig, de zang niet minder, maar toch zal het wel mooi geweest zijn, want nu en dan plooiden zich het gelaat van den hadji tot een glimlach en ook het gezelschap maakte zich wel eens vroolijk. Toen de muzikanten zich handen en armen moe hadden geslagen, was ik moe van het zitten, moe van het luisteren en moe van verveling en zoo spoedig mogelijk pakte ik mijn biezen.

„Was de toean gisteravond ook op de bruiloft?” vroegen mijn roeiers den volgenden morgen. „Ja, wel, maar niet veel soeps hoor.” „Hoe is 't mogelijk mijnheer! Wij zijn er ook geweest en 't was wat mooi. Te middernacht was er zelfs bal masqué. Ik was dus te vroeg opgestapt naar het bleek. Maar geen nood! 's Middags kreeg ik een uitnoodiging om in den laten avond nogmaals ter bruiloft te verschijnen en om mij lekker te maken werd er bijgevoegd, dat er weer gemaskerd bal zijn zou.

Ik heb de uitnoodiging aangenomen en ik heb er geen spijt van gehad. Het was waarlijk de moeite waard. Bij mijn aankomst was het feest al in vollen

gang. Een Europeaan en zijn dame, een Batang Loepas Dajak in nationaal costuum, een clown met een echt clownpak aan en een hert (allen verkleede en gemaskerde Maleiers) voerden verschillende opgewekte dansen uit en vertoonden ook een pantomime.

De koddige bewegingen van den clown, het natuurgetrouw gekiew van het hert en diens kluchtige sprongen, deden de gasten het uitgieren van de pret.

Intusschen monsterde ik verschillende groepen en groepjes van menschen, of er ook ergens een spoor van bruid en bruidegom te vinden was, doch te vergeefs.

Totdat eindelijk de deur van een binnenvertrek werd geopend en het geheele gezelschap werd uitgenoodigd bij bruid en bruidegom zijn opwachting te maken. Zij zaten midden in het vertrek als op een troon: links en rechts waren de cadeaux opgestapeld.

Beiden in hun rijkste kleren uitgedost, waren omringd door een stoet vrouwen, die der bruid allerlei kleine diensten bewezen: de eene veegde haar het zweet van het aangezicht, een tweede verfrischte haar met een waaijer, een derde hield haar kleren zorgvuldig in de plooiën, nog een ander besprenkelde haar met eau de cologne, terwijl ten slotte een oude matrone er voor waakte, dat haar hoofd te veel overhelde, noch voor noch achter, noch ter linker noch ter rechter; bij de minste beweging was zij er bij om het hoofd weer de vereischte houding te geven. Intusschen begonnen de acteurs hun programma nog

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.

welbekend bij allen die met verloop in Nederland vertoeven. Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL. Telefoon 6318.

TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ. door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten. Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

W. POPPINK, :-: :-: TELEFOON No. 4485.

Prins Hendrikstraat 141-143, Den Haag. Geheel gepantserde Huisdoelers. Voor het bagagerium, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f12.50. Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, m. bak f11.50. Voor de hutten der nieuwe pooten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f12.—

RIPPEN

PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683
VERHUREN STEMEN

J. VAN MOORSEL, SCHOOLSTRAAT 27 - Telefoon 2014.

EERSTE HUIS in Stoffen,
Katoentjes en Flanellettes.
Specialiteit in Witte Goederen en Lingerie's.

NOORDEINDE 58 DEN HAAG.

E. Hillmer,
HEEREN MODEARTIKELN
en HOEDEN.

DEN HAAG
NOORDEINDE 58.

A. J. VELLEKOOP, — ENGLISH TAILOR. —

Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.
REGENTESSELAAN 74,
= 's-GRAVENHAGE. =

DE BAS & Co., Bankiers NOORDEINDE 64c :: 's-GRAVENHAGE belasten zich met alle BANKZAKEN.

SAFE-INRICHTING.

Martin Schiff Hoogstraat 36.

REGEN-
Mantels
en -Jassen
in
Gummi- en
Waterproofstoffen.
Garantie voor Waterdicht.

BRITSCHE KOLONIËN.

Deze week aanvaardt het Br. koningspaar zijn reis naar Indië, waar het de keizerskroning zal viëren. Van Spithead tot in volle zee zal een indrukwekkende vloot uitgeleide doen aan het vorstelijke vaartuig, de Medina.

**

Wij namen uit een correspondentie van de N. R. Ct. mededeelingen over van aller treurigste behandelingen van inboorlingen in Queensland. In het Avondblad van 1 November komt luitenant-kolonel Sir N. J. Moore, agent-generaal van West-Australië te Londen, tegen de beschuldigingen op. Hij wijst op tal van wettelijke maatregelen uitgevaardigd ter bescherming van den inboorling in West-Australië.

Hoezeer wij ook hopen, dat moge blijken het onjuiste der voorstelling van den correspondent in de N. R. Ct., vooralsnog moeten wij het eens zijn met de aantekening van de redactie, dat hetgeen Sir Moore zegt betrekking heeft op West-Australië, en dus niets te niet doet wat over Queensland geschreven is, en waarover ook in het Parlement dikwijls klachten zijn geuit.

**

Het gerucht, dat de Unieregeering van Z-Afrika een eigen koopvaardijvloot wil in het leven roepen, schijnt vaster vorm aan te nemen. De regeering wil beletten dat bepaalde scheepvaartmaatschappijen de vrachtprijzen hoog kunnen houden. Zij zou in Engeland aan het onderzoeken zijn wat het bouwen van zeven schepen kost, waarvoor zij op een maximum van 3½ miljoen pond rekent. Toont de Union-Castle lijn, wier tegenwoordig contract in September 1912 afloopt, zich bereid om gunstiger voorwaarden te stellen, of biedt een andere maatschappij deze aan, dan zal de eigen vloot vermoedelijk nog wel uitblijven.

FRANSCH KOLONIËN.

De vorige week gaven wij een blik op de decreten, die de bestuursreorganisatie van Indochina, regelen. Wij willen nu nog even nader ingaan op de beteekenis ervan.

Twee hoofdgedachten beheerschen de regeling. De eene is: een kolonie, een nieuw land, dat te vormen, organiseren, ontwikkelen is volgens zijn eigen aanleg en middelen, kan niet geregeerd, geleid, bestuurd worden door het moederland. De tweede zegt dat het bestuur van Indochina zelf zóó gedecentraliseerd moet zijn, dat de Gouverneur-Generaal zich geheel kan wijden aan zijn eigen taak, van hooge leiding en hoog toezicht, en zóó, dat elk der hoofdbestuurders van de landen, die samen de Indochinesche Unie uitmaken, de noodige macht wordt overgedragen om alle bestuursdaden onbelemmerd te verrichten.

Wat het eerste punt betreft, de bevoegdheid van den Gouv.-Generaal en zijn vrijheid van handelen ten opzichte van het moederland, geven de decreten niet veel nieuws; de tekst is nog vrijwel dezelfde, die reeds in 1891 werd vastgesteld. Dit is zeker een

eens af te werken, de heer en zijn dame openden den dans, daarna wilde de Batang Loepet zijn bedrevenheid toonen, maar of wel met opzet, of wel ten gevolge der slechte begeleiding op den gong, het wilde hem niet lukken en met echte Dajaksche verlegenheid droop hij af, het hert kieuwde dat het een aard had, de potsenmaker was onvermoeid, en de vreugd steeg ten top toen ten slotte de Controleur en zijn echtgenoot (ook weer verkleede Maleiers) het jonge paar zijn opwachting kwam maken. Slechts eenmaal viel de Controleur uit zijn rol toen een harmonicaspeler valsche tonen aan zijn instrument ontflokte. Woest drong hij door de menigte henen om den muzikant een hartig lesje te geven.

Onderwijl bewonderde ik en beklagde tegelijk bruid en bruidegom, die bij de algemeene pret een hoog ernst moesten bewaren. Geen spier van hun gelaat vertrok, geen enkele beweging verried, dat zij de voorstelling der spelers mooi vonden. Meer dan een uur zaten ze daar bewegingloos aan beelden gelijk.

Bij het vertrek van den pseudo-Controleur en echtgenoot verlieten ook de meeste gasten het huis. De bruiloft was afgelopen. Op weg naar mijn nachtverblijf, zag ik den clown nog in costuum druk bezig aan het uitdraaien der straatlantaarns.

En nu aan het slot van dit schrijven een enkele opmerking. De Maleiers van Borneo, vooral die van het binnenland, staan ongunstig bekend. En met reden. Zij zijn nog erg onbeschaafd en zeer zede-

teleurstelling voor hen, die herhaaldelijk hebben bepleit, dat wat in deze voorschriften is uitgedrukt, uitstekend is, doch dat het departement te Parijs er zich niet aan heeft gehouden, zoodat van de bureaux in het moederland uit een ongewenschte overheersching is blijven bestaan. Nu de overigens goede tekst ongewijzigd is gebleven, vreezen zij ook een ongewijzigd niet naleven ervan. Veranderd is ten deze de overdracht van het centraal gezag op den Gouv.-Generaal voor de goedkeuring van het budget der Unie en het recht tot vernietigen van de stemmingen van den Kolbiale Raad.

Van meer gewicht zijn de veranderingen voor het inwendig bestuur.

Het stelsel van Doumer, dat het geheele bestuur grondde op een centralisatie, die vrijwel alles deed uitgaan van en deed terecht komen in het kantoor van den Gouv.-Generaal, kan zijn nut gehad hebben, maar het heeft zich nu in elk geval uitgeleefd en overleefd.

De rapporteur van den Senaat, de heer Gervais, had bij mijn beoordeeling van het budget voor de koloniën over 1911 reeds duidelijk doen uitkomen hoe dat stelsel tot vertraging leidde van de afdoening van de zaken, en vooral wees hij op het euvel dat het personeel der algemeene diensten in de verschillende samenstellende deelen van het gebied onafhankelijk was van de vertegenwoordigers van de politieke macht, waardoor de eenheid van de overheid gebroken was.

De decreten van 20 Oct. 1911 willen in dit gebrek voorzien. De verschillende landen van de Indochina-Unie krijgen administratieve autonomie, de hoogste autoriteit vertegenwoordigt voor alle zaken en doorlopend den Gouv.-Generaal en staat boven alle ambtenaren. Decentralisatie van gezag dus in de Unie, met verzekering van voldoende samenwerking toch van en voor het geheel.

Is deze reorganisatie eenmaal in vorm toegepast en in wezen doorgedrongen, dan zal zij zonder twijfel zeer ten goede komen aan de gemeenschap, gevormd door Tonkin, Annam, Cochinchina, Cambodja en Laos.

TRIPOLI.

Heeft de politiek van Italië getoond, hoe daar het geloof voorziet dat de brutale de halve wereld heeft, de regeering blijft op de waarheid daarvan blijbaar vertrouwen. Niettegenstaande het wapensucces der Italianen taant, niettegenstaande de door hen bezette kuststrook bedenkelijk is ingekrompen, niettegenstaande de inboorlingen onverzoonlijker tegenover hen staan dan ooit, decreteert de Italiaansche regeering de inlijving van geheel Tripoli!!!

INGEZONDEN.

Slecht voorbereidend Onderwijs.

„Op het laatste toelatingsexamen voor de inlandsche kweekschool te Bandoeng boden zich „ongeveer 240 kandidaten aan, waarvan slechts „18 konden geplaatst worden. Dit wijst op een „buitensporig gebrek aan (de) kweekscholen.”

Dit zonderlinge bericht uit het Bat. Nieuwsblad is in de Hollandsche dagbladen, zonder commentaar, overgenomen.

loos. Zij zijn de bedervers, de onderdrukkers en uitzuigers der Inlandsche bevolking, de Dajaks. Slechts noodgedwongen onderwerpen zij zich aan het Nederlandsch gezag en laten, velen hunner althans, geen gelegenheid voorbijgaan om dat gezag te ondermijnen. Hun Opperheer is de Sultan van Turkije en onze geëerbiedigde koningin is zijn vazal, die hem jaarlijks schatten brengen moet. Ook op ons terrein ontmoeten wij ze niet zelden als tegenstanders. Ze bezwalken onzen goeden naam en trachten de Dajaks wantrouwen tegen ons in te boezemen. Maar juist omdat ik de Maleiers slechts ken van hunne slechte zijde, was me deze bruiloft een groote verrassing.

Een massa mannen, vrouwen en kinderen bij elkander, genietend een groote, onschuldige pret — geen enkel onkiesch woord, geen enkele laakbare handeling. Mag ik hieruit niet met reden de gevolgtrekking maken, dat het huwelijk ook voor den onbeschaafden mensch een heilige zaak is?

Nog iets. Ondanks de drukkende warmte, ondanks het vermoeiend dansen, werd er den geheelen avond niets anders gedronken dan zuiver water. Een bewijs, dat alcohol niet noodig is om den mensch in feestelijke stemming te brengen en te houden.

VERKOOPHUIS

GROOT DEN HAAG
HERTOGINNELAAN 103
Tramhalte lijn 3 :: VALERIUSSTRAAT.

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEEDEHANDS-MEUBELN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10—4 uur.

HOTEL VAN ZEBEN - CAFÉ-RESTAURANT,
Wagenstraat 44, TEL. 411. DEN HAAG.

LOGIES met ONTBIJT vanaf f 1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f 0.50, DINERS vanaf f 0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.

Aanbevelend, v. ZEBEN.

S. J. ROTTEVEEL,

Galileïstraat 58. — Telefoon 3197.

Koloniale waren, Comestibles.

ONTWAKING

ALGEMEEN MAANDSCHRIFT VOOR LETTEREN,
KUNST, SOCIOLOGIE EN WETENSCHAP.

ONDER REDACTIE VAN:

GEORGES EEKHOUD, JACQUES MESNIL, LOD. BAECKELMANS, ARY DELEN, WILLEM GIJSSELS
:- OSCAR SIX, GUSTAAF VERMEERSCH. :-

BESTUURDER: SEGHER RABAUW.

Uitgave van: „t Kersouwen” te Antwerpen.

Administr. voor Holland: Overtoom 442, Amsterdam

Prijs per jaargang van 12 afleveringen f 3.—

Losse afleveringen f 0.30.

PROSPECTUS en PROEFNUMMERS op aanvraag GRATIS.

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

Au Corset Français.

DEN HAAG
PRINSESTRAAT 98
Telefoon 5546.

LEIDEN
VISCHMARKT 7
Telefoon 11.

== CORSETTEN OP MAAT. ==
W. J. M. FREDERIKS Corsetière.

Sigaren- en Sigaretten-Magazijn „T CENTRUM”
GORTSTRAAT 8,
tusschen Ketting- en Spuistraat -- DEN HAAG.

Vraagt EL CONDE

beslist beste 2½ Cents SUMATRA-SIGAAR.

Speciaal ingericht voor export naar OOST- en WEST-INDIË.
Ruim assortiment ST. NICOLAAS-CADEAUX.

Voor een juffrouw van goeden huize, fransch en duitsch sprekend, sedert drie jaar in betrekking als kinderjuffrouw bij twee jonge kinderen, wordt plaatsing gezocht bij eene naar INDIË vertrekkende familie. Bij voorkeur Januari of Februari.

Uitstekende getuigen kunnen worden verstrekt.

Brieven onder motto „Indië” aan het Advertentie-Bureau J. CIKOT, Hoogstraat 7.

Waarom is het voorbereidend onderwijs zoo slecht? Omdat er slechts 18 candidaten van de 240 op de kweekschool te Bandoeng konden geplaatst worden? Wijst dat op een gebrek aan kweekscholen en wil de berichtgever daarmee zeggen, dat het aantal kweekscholen zich behoort te schikken naar het aantal candidaten, dat zich voor toelating aanbiedt?

De kweekelingen op de kweekscholen voor Inl. onderwijzers genieten gratis onderwijs, hebben elk een gemeubileerde kamer in het internaat en ontvangen een maandelijksch traktement van f 12 tot f 15. Kweekeling is daarom een zeer gewenscht „baantje” voor jongelieden, grootendeels kinderen van „kleine luyden”. Geen wonder, dat het storm loopt voor de toelating tot de kweekscholen en dat rijp en groen zich aanbiedt „op hoop van zegen”. H.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Acclimatisatie van blanken in de tropen.

Bij de vele stemmen die in den laatsten tijd over dit onderwerp zijn opgegaan, heeft zich een nieuwe gevoegd.

Is men over het algemeen overtuigd van de onwaarschijnlijkheid van het acclimatiseren en de instandhouding van het blonde ras in tropische landen, in het jongste nummer van de Vragen van den Dag blijkt Albertine Lens een andere meening te zijn toegedaan. En haalt om die meening te staven verschillende voorbeelden aan, o.a. om ons te bepalen tot de eigen koloniën, ook Curaçao.

A. Lens schrijft daarvan: „Toen ik voor eenige jaren gedurende een aantal maanden op Curaçao verblijf mocht houden, viel het mij op, hoe daar een krachtige blonde bevolking leeft, waarvan de meeste families zich reeds in de 18e en in het begin van de 19e eeuw op dit eiland gevestigd hebben. Het zijn fysiek flink ontwikkelde menschen, meestal groot en slank van lichaamsbouw, die talrijke gezinnen vormen. Ook het groote aantal hoogbejaarden onder de blanken trok mijn aandacht. Uit betrouwbare medische informatie bleek mij, dat de blanke bevolking hier, evenmin als op het eiland Saba, door tropeninvloed gedegenereerd was.”

De Indische Gids.

De Indische Gids van November bevat verschillende, zeer belangrijke artikelen, als: Overheerschers en overheerschten, door F. W. A. L. de Nijss. — De veiligheid van personen en goederen op Java en de noodzakelijkheid eener systematische politiereorganisatie, door J. C. Lamster. — De welvaart in Indië, door Boeka. — Ontfermt u hunner! door Ph. Delord; vertaald door Mevr. N. van Kol. (Handelt over verpleging van melaatschen op Maré, een der eilanden van de Loyalty-groep, Stillen Oceaan). — De reorganisatie van het bestuurswezen in Nederl.-Indië. — Het welslagen van coöperatieve credietverenigingen in Britsch-Indië. — Het Rhijnsche Zendingsgenootschap op Sumatra. — Eenige grepen uit het verslag der Javasche Bank over het 73e boekjaar. — Debet van djatihout en staatsaankap. Verder: Maandelijksche revue van brochures en van tijdschrift- en dagblad-artikelen. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Handel en Zending.

In de Nederlandsche Zendingbode van 3 dezer schrijft de heer W. F. C. van Helsinga een artikel, waarin hij verschillende bezwaren weerlegt, welke zijn ingebracht tegen het denkbeeld om den Handel aan de Zending dienstbaar te maken. Na het slot zegt de schr. te zijn overtuigd, dat de zaak slagen kan „met Gods hulp, mits flink aangepakt, mits we mannen hebben van sta-vast, mits we geld hebben daarbij.”

Gedroogde pisang.

In No. 23 der Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel komt een bericht voor van den Amerikaanschen consul te Port Antonio, Jamaica, over gedroogde pisangs, die onder den naam „Banaana figs” op de markt komen. Het luidt als volgt: „Vijf jaar geleden werd er in St. Mary een proef genomen met drogen van bananen, die onder den naam „Banana figs” op de markt werden gebracht. Die proefneming was in alle opzichten een succes, zoodat langzamerhand een groote fabriek gebouwd is, terwijl jaarlijks 12 pCt. dividend wordt uitgekeerd.

De pisangs worden door middel van heete lucht gedroogd, hoe dat proces precies verloopt, wordt geheim gehouden. De vruchten worden gedroogd wanneer ze geheel rijp zijn. In 1909 werd geëxporteerd voor een waarde van 5337 Doll., waarvan naar Duitschland 2435 Doll., Engeland 2017 Doll., Nederland 881 Doll. In 1910 werd geëxporteerd voor een waarde van 9812 Doll., waarvan naar Duitsch-

land voor 4868 Doll., Engeland 3525 Doll., Nederland 522 Doll., enz.

Behalve deze „vijgen” wordt als nevenproduct ook meel gemaakt, waarnaar evenwel niet zoo'n groote vraag bestaat.”

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 44: De beteekenis van den wildhoutbosschen uit een oogpunt van houtproductie. Voordracht, door H. J. Kerbert. — Vezelcongres te Soerabaja. Literatuurberichten, bewerkt onder toezicht van Dr. J. Dekker (vervolg). — De toekomst der rubbercultuur in den Congo. — Rubbercultuur in de Gefeederde Maleische Staten. — Kultuurberichten. (Rietbranden op Java. — Een theemarkt te Batavia. — Theekultuur op Sumatra. — Herleving der Indigokultuur. — Uitvoer van gintjoepitten van Java. — Klappercultuur op Borneo. — De cacao-oogst in Suriname. Enz.) — Kleine mededeelingen. (Het Koloniaal Instituut te Amsterdam. — Vlechtindustrie op Curaçao. Enz.). — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Koninginnedag te Bima.

Dat ook op Bima, een der vier vorstendommen waaruit het eiland Soembawa bestaat, de verjaardag van H. M. de Koningin niet onopgemerkt voorbijgaat, moge blijken, uit het volgende artikelje dat met eenige, niet zeer goed geslaagde, kiekjes is opgenomen in het Weekblad voor Indië, No. 24.

Elke vreemdeling zal op den 31en Augustus kunnen zien, dat er te Bima iets bijzonders aan de hand is. Reeds een paar maanden van te voren had zich, daartoe uitgenoodigd door den civiel-gezaghebber, eene commissie gevormd tot regeling der volksfeesten. Behalve het altijd weerkerende spriet- en zakloopen, masklimmen, enz., zou het glanspunt zijn een wedren en als slot een vossenjacht. Prachtprijzen waren aangekocht om te waterlanden.

Voor dag en dauw was heel Bima op de been en spoedde zich naar het feestterrein, het pleintje voor de woning van Z. H. den sultan. Tegen acht uur kwam de stoet schoolkinderen, twee aan twee, allen voorzien van wapperende oranjevaantjes of vlaggen. Spoedig werd het feest geopend en al heel gauw waren de wedstrijden in vollen gang.

Tegen den middag begonnen de rennen. Ook hier was de deelneming en animo groot. Er waren prachtbeesten onder en uitstekende renners. Paarden van Flores en Sandelwoods (paarden van Soemba) hebben meegedaan, maar een Bimanees, een vurige vos die gezien mocht worden, is met den eersten prijs gaan strijken. Bijzonder goed geslaagd konden de rennen heeten, evenals de vossenjacht; kranige ruiters die Bimaneezen.

Weekblad voor Indië.

Inhoud van No. 24 (voor zoover op Indië betrekking hebbend): De manoeuvres en de humaniteit door M. van Geuns. — De nieuwe locomotieven der S.S. (met afb.). — Koninginnedag te Bima (zie boven). — Noerani. Uit het leven eener Sumatraansche (vervolg), door W. K. van Daalen.

Indologenblad.

No. 2 van den derden jaargang van het Indologenblad bevat eenige opstellen die werkelijk verdienen onder meer algemeene aandacht te worden gebracht.

Het eerste is getiteld: Het Koloniaal Instituut te Amsterdam en de toekomstige opleiding der Ambtenaren van den algemeenen bestuursdienst in Nederlandsch-Indië.

In verband met de aanstaande bestuursorganisatie bepleit de schrijver de oprichting van een eigen Indologische Hoogeschool, met een eigen corps hoogleraren, welke hij, hoewel ongaarne willende scheiden „van de oude, ons dierbaar geworden Sleutelstad”, zou willen gevestigd zien in Amsterdam, in de nabijheid van het op te richten Koloniaal Instituut.

Vervolgens bevat dit Nr.: „Iets over grondbezit van den Inlander”; het vervolg der voordracht van Prof. Snouck Hurgronje over „De Islam en de beschaving”; idem van Prof. Carpentier Alting over: „Hedendaagsche beschouwingen over strafrecht en straf. — Eindelijk geven de heeren B. J. Haga en J. R. van Beusekom hunne beschouwingen ten beste over het in het vorig nummer door den heer Vergouwen behandelde onderwerp: „Sluit naturalisatie van den Inlander zijn opneming in de klasse der Europeanen in?”

Een werk over Sumatra.

De onderzoekingsreiziger Alfred Maass is voor hen die de literatuur over Sumatra volgen geen onbekende. Behalve een aantal tijdschrift-artikelen, publiceerde hij reeds een tweetal afzonderlijke geschriften

EVERSEN & Co.

Tasmanstraat 142-148.

Telefoon 1854. DEN HAAG.

STALHOUDERIJ.

Levering van maand-Équipages.

Perzich Importhuis

Noordeinde 11 - DEN HAAG.

Wegens VERBOUWING wordt de UITVERKOOP voortgezet.

KORTING 10 TOT 30 PROCENT

op alle voorhanden zijnde TAPIJTEN en KLEEDJES.

VACANT

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG VERHUUR. PIANO's van f 5.— VLEUGELS „ -8.— REPARATIE. RU Afd. Gebruikte SPECIALE INRICHTING voor de	DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149. GOOSEN & SWAGERMAN	ELS. NO'S. PIANO'S. ELS. p.m. of f 50.— p.j. af. „ „ -80.— „ „ STEMMEN. IL. Instrumenten. voor het GEREEDMAREN TROPEN.
--	--	--

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT - 's-GRAVENHAGE

berichten de ontvangst van een uitgebreide keuze in

WOLLEN SPORTARTIKELEN

VOOR

HEEREN, DAMES EN KINDEREN

Modemagazijn „BRUSSEL”, Weimarstraat 61 DEN HAAG.

Speciale verkoop van

GEGARNEERDE DAMES-, JONGE DAMES- en KINDERHOEDEN.

— CHAPPELLERIE en BONTWERKEN. —

AUG. W. J. BRÜNINGS.

Tandborstels - Badmutsen - Sponsen Bandages en Gordels.

Wed. G. STREITWOLF,

TELEFOON 2413.

105, NOORDEINDE 105.

over door hem bereisde gedeelten van Sumatra en het nabijgelegen eiland Mentawai.

Thans is opnieuw een werk (of juist gezegd het eerste gedeelte daarvan) van zijn hand verschenen, evenals de vorige in de Duitse taal gedrukt, dat zonder overdrijving een prachtig gave genoemd mag worden.

De titel luidt: Durch Zentral-Sumatra, von Alfred Maass. I. Band. 1 Teil: Reisebericht. Erlebnisse, Funde, geschichtliche Rückblicke. II Teil: Die Ethnographie der Kuantan- und Kamparländer. (Berlin Wilhelm Süsserott).

Het boek telt 746 roy. 80 gedrukte bladzijden, een kaart van Centraal-Sumatra, honderden illustraties tusschen den tekst, drie photogravuren en een aantal fraai gekleurde platen.

Hun, die met den inhoud willen kennis maken, deelen wij mede dat het boek, grotendeels resultaat van eigen onderzoek, o.a. te raadplegen is in de Koloniale Bibliotheek, Van Galenstraat alhier.

Twee publicaties over rijst.

Reeds eenigen tijd geleden bestond het voornemen een monographie te publiceeren over de rijstplant en haar cultuur op Java. Hierin zou niet alleen een beschrijving dezer cultuurplant zelve en harer cultuurmethoden worden opgenomen, maar ook een beschrijving der grondsoorten voor deze cultuur op Java gebrukt, de ziekten en plagen der rijstplant en een overzicht van den grond en het irrigatiewater in samenhang met de rijstcultuur.

De bewerking zou geschieden door de ambtenaren verbonden aan het Proefstation voor Rijst met medewerking van anderen. Door verschillende omstandigheden kon tot dusverre aan de uitvoering van bovenstaand plan in zijn geheel nog geen gevolg gegeven worden. Teneinde echter niet langer te wachten met de publicatie van die gedeelten der monographie welke reeds gereed zijn, zullen deze als afzonderlijke mededeelingen verschijnen onder een algemeenen titel „de Rijstplant“.

Terwijl we dit ontleenen aan een voorbericht van den Chef van genoemd Proefstation voor Rijst, deelen we mede, dat van bedoelde publicatie, thans twee Nrs. zijn uitgegeven bij Kolff & Co., te Batavia, namelijk:

I. Eene anatomische beschrijving der rijstplant door Dr. J. van Breda de Haan; en

II. Rijstcultuur op Java. Korte beschrijving der rijstcultuur van de Inlandsche bevolking op Java, door H. C. H. de Bie.

**

Tenslotte zij de aandacht gevestigd op de volgende uitgaven van recenten datum:

Verslag omtrent den Post-, telegraaf- en telefoon-dienst in Ned.-Indië over het jaar 1910. Batavia, Drukkerij Papyrus.

Neerlands Indië. Land en Volk, enz. Afl. 15. (Bijdragen van de heeren C. J. Hasselman en E. Moresco). Amsterdam, Uitg.-Mij. „Elsevier“.

Die gesundheitlichen Verhältnisse unter der Bevölkerung von Silingung in Sumatra. Eine Studie von Dr. J. Schreiber. Harlem, Erven F. Bohn. (Uitgave van het Bataksch Instituut. No. 5.)

Van 't oude Samarang en 't verjongde Samarang. Historisch-ethnographische schets, door A. H. Plas (vervolg). Eigen Haard. 4 Nov. 1911.

Leeszaal HEULSTRAAT 17. DEN HAAG.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische Gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingbode, Maandbericht van het Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche (Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscour. En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 187, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 11 Oct. 1911.

De Locomotief t/m 10 Oct.

Het Soer. Handelsblad t/m idem.

De Sumatrapost t/m 11 Oct.

De Sumatrabode t/m 12 Oct.

Tjahaja Sumatra t/m 12 Oct.

De Indische Mercur no. 45.

Weekblad voor Indië no. 25.

Handelsberichten v/h Min. van Landbouw.

Kort verslag 2de Kamer S-G.

De Banier no. 40.

De economische en financieele toestand der kolonie Suriname; Rapport der Commissie benoemd bij besluit van Z. E. den Minister van Koloniën van 11 Maart 1911, Afd. B. no. 56.

Onze Oost no. 26.

Bat. Handelsblad t/m 11 Oct. 1911.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

De maandelijksche samenkomst van het *Dagelijksch Bestuur* der Vereeniging en de *Redactie-Commissie* van *Het Koloniaal Weekblad* zal plaats hebben op *Donderdag den 16den November 1911*, 's avonds ten 8 $\frac{1}{2}$ ure, *Heulstraat 17, den Haag*.

Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 6 Oct. 1911. No. 80.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Benoemd: tot tijdelijk civiel gezaghebber te Bawean A. M. Snouck Hurgronje.

Toegevoegd: aan den ass.-resident van Grobogan G. Birnie.

Geplaatst: te Fort de Kock de onderw. F. Soukes en de onderwijzeres mej. M. Elzas.

Benoemd: tot onderwijzer te Padang A. Lalleman; tot hulponderwijzeres te Buitenzorg mej. A. J. C. van Blokhuisen.

Militair Departement.

Bevorderd: tot kapitein der inf. de 1e luits. C. R. Ruempol en A. J. P. J. Vogel.

Overgeplaatst: naar Willem I de 1e luit.-kwartmeester E. J. Kools; naar Semarang de 2e id. M. H. Schaafsma; naar Padang de kapt.-int. L. Lingen; naar Makassar de kapt.-kwartierm. W. J. H. v. d. Poel; naar Batavia de 1e luit.-kwartiermeester J. R. Frank; naar Soerabaja de id. H. J. J. Renier; naar Bandoeng de kapt.-int. A. R. H. Braun en de 1e luit.-kwartierm. F. de Bakker.

Uit de Javasche Courant van 10 Oct. 1911. No. 81.

Civiel Departement.

Verleend: zes maanden verlof aan Mr. H. J. Boswijk.

Ontslagen: op verzoek eervol de hoofdgenieur J. F. P. Richter; de posthouder L. L. Kneefel.

Benoemd: tot adjunct-adviseur voor de bestuurszaken der Buitenbezittingen Mr. J. C. Kielstra; tot posthouder der Soela-eilanden S. Kneefel; tot onderwijzer 1e kl. J. J. A. Kieviets; tot kantoorchef 3e kl. L. A. A. Lang.

Belast: met de waarneming der betrekking van adj.-inspecteur voor de landelijke inkomsten M. H. Doornik.

Benoemd: tot onderwijzer te Madioen V. F. Goossens; te Maros A. du Saar; te Ngandjoek L. A. J. van de Poel; te Batavia B. J. Nijman; tot ambtenaar 4e kl. der in- en uitvoerrechten L. L. M. van Waijenburg en geplaatst te Batavia; tot 1en klerk te Salatiga J. L. Lapse.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den kapitein der inf. A. Tetenburg en C. A. J. de Bruïne; 11 maanden aan den 1en luit. der inf. J. H. van Temmen.

Ontslagen: op verzoek eervol de 2e luit.-magazijnmeester F. Speulman.

Benoemd: tot 2en commies G. W. Snel.

Geplaatst: bij het 12e bat. de majoor J. H. C. Munter; resp. bij het 2e, 5e en 10e bat. de 2e luits. A. A. G. Feuilletau de Bruijn, J. J. Pasman en P. A. Cox.

Overgeplaatst: naar Batavia de 1e luit. E. L. A. Pecker; naar de garn.-compagnie van Sum. Oostkust de 2e luit. A. Slager; naar Meester-Cornelis de 1e luit. G. P. Hoekman; naar Batavia de 1e luit. der art. J. C. Hageman; naar Batoe-Djadior de id. E. K. van den Berg.

Indisch Restaurant

□ Vereeniging OOST EN WEST. □

LAAN VAN MEERDERVOORT 187

□ TELEPHOON No. 2655. □

INDISCHE KOKKIE

□ PLAT DU JOUR f1.— □

DINERS van f1.50

UITZENDING van DINERS
- en allerlei SCHOTELS. -

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

H. W. v. d. H. en I. M.

VERSCHIJNT IN 4 VERSCHILLENDE ÉDITIES.

Is U reeds geabonneerd? Zoo niet, lees dan dit oordeel!

Ieder verstandig man beschouwt het luttele bedrag voor een abonnement, als het aangenaamste en meest vruchtdragend leergeld, wegens de vele zakenkennis, die hij wekelijks uit het weekblad opdoet en het nuttig nieuws, dat hem 13 X voor 55 cts. wordt geboden.

Geef uw beroep en duidelijk adres op en U ontvangt fo. en gratis een proefnr. van het vakblad in uw bedrijf.

**Administratie van het Weekblad,
AMSTEL 18, AMSTERDAM.**

N. LOEB, Noordeinde 109.

Kleding en Meubilerie op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 " " " 4 "

60 " " " 5 "

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR DEN HAAG
TELEFOON No. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
GEDELTIELIJK INSTALLEREN VAN WONINGEN

Firma OFFERHAUS & DE WAARD

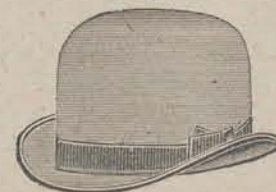
(APOTH. ASS. N.W.)

Magazijn van Verband- en Ziekenverplegings-Artikelen.
BINNEN- en BUITENLANDSCHE GENEESMIDDELEN Enz.

Depôt van SUEZTHEE.

Geneeskrachtige Wateren & Eau de Colognes.

COPERNICUSPLEIN 16 hoek VALKENBOSCHLAAN DEN HAAG.
Telefoon 4353.

HOEDEN EN PETTEN

A. J. KÖNIG,

Schoolstraat 26.

Ruime sorteering in alle prijzen.

ADVERTENTIËN.

Haagsche Philatelisten-Vereeniging

OPGERICHT 17 APRIL 1897

Erkend bij Kon. Besl. van 20 April 1903, No. 58, Staatscourant No. 110

- De Vereeniging stelt zich ten doel:
- 1o. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
 - 2o. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.
- In het bijzonder tracht zij dit te doen door:
- a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
 - b) het uitgeven van een tijdschrift;
 - c) het vormen van een bibliotheek;
 - d) het doen circuleeren van tijdschriften;
 - e) het houden van verlotingen;
 - f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris-Penningmeester

TH. H. KLINKHAMER - Joan Maetsuyckerstraat 28.

N.V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ
LUCTOR ET EMERGO

:: 's-GRAVENHAGE ::
AMALIA VAN SOLMSSTRAAT No. 2-4

:: ELEMENTEN DER :: PRACTISCHE ASTROLOGIE

DOOR

A. E. THIERENS

Dit werk van circa 13 vel druks zal bevatten hetgeen in cursus-vorm te Den Haag, Arnhem en Nijmegen (1910-1911) werd behandeld, en zal ook in den vervolge door den schrijver als leiddraad bij cursussen worden gebruikt.

Het tracht een schets te geven van de *logische grondslagen*, waarop de *practische astrologie* berust.

Het werk wordt uitsluitend gebonden in den handel gebracht.

Prijs . . . f 4.50

Uitvoerig prospectus wordt op aanvraag gaarne toegezonden

Van denzelfden schrijver verschenen in 1910:

Theosofie, de Theos. Vereeniging en (ing. f 0.25
de Theos. Beweging, 50 pag. 8° royaal (geb. „ 0.65

Drie Opstellen over Karaktervorming (ing. „ 0.50
en Opvoeding, 100 pag. 8° kl. med. . . (geb. „ 0.80

AUG. SAVELKOUL,

v/h. J. VAXELAIRE & CIE.,

BATAVIA, AMSTERDAM, SEMARANG,

SOERABAYA.

SPECIAAL ADRES voor

Indische Uitrustingen

EN

HEERENKLEEDING naar maat.

Voor inlichtingen of aanvragen wende men zich alleen tot mijn firma te Amsterdam, daar ik in Nederland geen filialen of vertegenw. heb.

VACANT

VACANT

DE NIEUWE GIDS

[MEDE NIEUWE SERIE VAN DE TWINTIGSTE EEUW EN HET TWEE-MAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT]

MAANDSCHRIFT VOOR LETTEREN, KUNST, WETENSCHAP EN WIJSBEGEERTE :: :: ::

ONDER REDACTIE VAN: Dr. A. ALETRINO, Dr. H. J. BOEKEN, LODEWIJK VAN DEYSEL, Mr. FRANS ERENS, WILLEM KLOOS, JAC. VAN LOOY, FRANS NETSCHER :: :: :: :: :: ::

UITGAVE N. V. ELECTR. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO” DEN HAAG :: AMALIA VAN SOLMSSTR. 2-4 :: TELEPH. 4424

Weekblad voor Indië,

onder Hoofdredactie van M. VAN GEUNS,
te SOERABAJA.

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneren bij den agent voor Nederland: Uitgevers Maatschappij „Het Gemeenschappelijk belang” NIEUWE MOLSTRAAT 20, DEN HAAG.

 KRUL'S KONINKLIJKE FABRIEK
van uitsluitend prima kwaliteit Chocolate, Fijne Bonbons, Enz. Hofleveranc.

KRUL'S CHOCOLAT SUISSE

Geheel volgens Zwitsersche methode bereid.

KRUL'S HAAGSCHE HOPJES

Waarborgen een uitmuntend van ouds bekend fabricaat,
Noordeinde 44 - DEN HAAG - Telefoonrs. 3165-3167.

Bekend adres van verzendingen naar **INDIË** voor het **SINT-NICOLAASFEEST**, ook direct aan particulieren.

A. A. BOLT = **CONFISEUR PATISSIER**

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f - 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Ind. talen.

W. B. REGENHARDT, Weimarstraat 309, 's-Gravenhage, } Maleisch }
 } Javaansch } gediplomeerd.
 } Soendasch }
 } Atjehsch. }

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage, } Javaansch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Hage.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven

voor het hulp- of ondersteuningfonds der Vereeniging „Oost en West”: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

INSCHRIJVINGSBILJET.

De Ondergeteekende wenscht Lid te worden van de Vereen. „OOST EN WEST” en zijne contributie te bepalen op

Handtekening:

Woonplaats:

SINT NICOLAAS.

Om teleurstelling te voorkomen
gelieve men met bestelling van

SOUVENIR-FOTO'S

ONVERANDERLIJKE VERGROOTINGEN
(SPECIAAL VOOR INDIË) - (OOK NAAR OUDE PORTRETTEEN)

GEKLEURDE PORTRETTEEN, Enz.

niet lang te wachten.

Fotografie „ELITE”

SPUISTRAAT 12a - DEN HAAG

TELEFOON 6893.

BILLIJKE PRIJZEN. ARTISTIEKE AFWERKING.

Geopend van 9-7 uur, ook Zondags.

Des avonds met Electricch Kunstlicht. - Lift gratis.

SINT NICOLAAS-CADEAUX.

JOSEF VEDRAL, Molenstraat 19, DEN HAAG.
- TELEF. 9336Y.

Specialiteit in alle soorten
SNAREN en TOEBEHOOREN.

Atelier voor nieuw- en vakkundige reparatiën.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat No. 56.

Juffrouw, oud 39 j., Prot., reeds 5 jaar in Indië geweest, wenscht weer als kinderjuffrouw met familie derwaarts te gaan.

Een geg. korporaal konstabel K. N. M. voor huisbewaarder, bureaaknecht, geldinkasseeren, enz.

Eene dame voor het geven van lessen in de Engelsche taal.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame voor schrijf-, copiëer- of vertaalwerk uit het Fransch, Duitsch of Maleisch.

Twee Dames voor het geven van lessen aan spraakgebrekkigen.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Drie geg. O.-I. militairen voor oppasser of magazijnknecht.

En heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Maleische taal.

Zes dames en één heer voor pianolessen.

Eene jonge dame voor Gouvernante naar Indië; heeft L. en H. acte en acte Fransch.

Eene dame voor hygiënische ademgymnastiek.

Onmiddellijk beschikbaar twee Zeebaboes voor de reis naar Indië.

Eene Dame voor zanglessen.

Een juffrouw, oud 33 j., P. G., wenscht als kinderjuffrouw naar Indië te gaan, was reeds 3 jaar te Batavia als zoodanig werkzaam; spreekt Maleisch.

Twee bekwamelinnennaaiers, waarvan een uit naaien gaat van 9-5 uur.

Twee jonge dames voor vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Eene jonge dame (diploma muziek, piano en zang), wenscht met eene familie naar Indië voor les geven aan kinderen en behulpzaam in het huishouden.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid. Leden van O. en W., geen direct belanghebbenden, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verlenen.